

Jaarrapportage 2025 Leeuwarden Oost

---

in **OO**ST
LEEWARDEN

kijken wij
terug op het
jaar 2025

Voorwoord

2025 was voor mij een jaar waarin ik opnieuw zag hoe verandering begint bij mensen. Niet in systemen of plannen, maar in de momenten waarop kinderen, ouders, bewoners en partners durven groeien. In Leeuwarden Oost gebeurde dat op zoveel plekken tegelijk, dat ik er vaak stil van werd. Het maakt me oprecht trots op wat we samen hebben bereikt.

Een van de bewegingen die dat het duidelijkst laat zien, is in het programma School & Omgeving. Binnen het Nationaal Programma Leeuwarden Oost groeit dit uit tot een krachtig ecosysteem dat drempels verlaagt en kansen opent. In 2025 konden ruim 1600 kinderen al 5 uur, per groep per week extra ontwikkeltijd krijgen, op weg naar de 10 uur, per groep per week, per IKC waar we uiteindelijk naartoe werken. Maar de impact zit niet alleen in die uren.

Kinderen ontdekken nieuwe talenten, van sport tot cultuur, en versterken vaardigheden die hen helpen in de klas, zoals presenteren, samenwerken of zich durven laten zien. Ouders zijn daarbij steeds meer betrokken: ze melden hun kinderen aan voor buitenschoolse activiteiten en komen kijken waar dat kan, bijvoorbeeld bij optredens. Het wijkcentrum is daarbij steeds vaker de plek waar alles samenkomt: een vertrouwde omgeving waar kinderen, ouders, aanbieders en wijkorganisaties elkaar ontmoeten en waar talent, plezier en ontwikkeling vanzelfsprekend bij elkaar horen.

Wat deze beweging zo sterk maakt, is de manier waarop scholen, wijkorganisaties, aanbieders en partners elkaar weten te vinden. Ze werken vanuit één opdracht voor hetzelfde kind en hetzelfde gezin. Partners kijken voorbij hun eigen rol en bouwen mee aan het geheel, met eigenaarschap en vasthoudendheid. Die gezamenlijke houding maakt het ecosysteem krachtig en staat symbool voor de bredere beweging in Oost.

Mijn grootste dank gaat uit naar de bewoners van Leeuwarden Oost. Jullie ideeën, vragen, energie en inzet vormen het hart van onze aanpak. Het laat zien wat er mogelijk wordt wanneer we het samen doen.

2025 was een jaar om trots op te zijn.

Marloes Schreur

Programmamanager Leeuwarden Oost

Inleiding

Leeuwarden Oost is één van de twintig gebieden in Nederland binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). In dit programma werken Rijk, gemeenten, partners en bewoners langdurig samen aan wijken waar leefbaarheid en veiligheid onder druk staan. In Leeuwarden Oost doen we dat met bewoners en vijftig partners, met één gezamenlijk doel: dat alle inwoners een fijne en veilige woonplek hebben, een opleiding of werk, voldoende inkomen en leven in goede gezondheid.

Verandering in dit soort wijken vraagt om een lange adem. Het NPLV is opgezet als aanpak voor twintig jaar. Dat in het landelijke coalitieakkoord 2026–2030 nu voor het eerst middelen zijn vastgelegd tot in ieder geval 2035, langer dan één kabinetsperiode, is een doorbraak. Het bevestigt dat een langjarige aanpak nodig is én dat de inzet in gebieden als Leeuwarden Oost wordt erkend. Voor Leeuwarden Oost is de financiering van de Spuk Kansrijke wijk in 2025 toegekend tot en met 2028, met daarbovenop structurele middelen voor Preventie met Gezag. Dat geeft stabiliteit en ruimte om de komende jaren duurzaam te bouwen aan veiligere en sterkere wijken.

In 2025 is het programma zichtbaar een volgende fase ingegaan. Waar de eerste jaren vooral gericht waren op opbouw, samenwerking en structuur, zien we nu meer samenhang tussen initiatieven, domeinen en organisaties. Partners én bewoners werken vaker rondom dezelfde gezinnen, jongeren en buurten, en inzet op onderwijs, werk, gezondheid, veiligheid en wonen sluit beter op elkaar aan. Voorbeelden zijn te vinden op onze website en in de nieuwsbrieven: [Nieuws - Leeuwarden Oost](#).

Tegelijkertijd vraagt een volledig integrale levensloopaanpak tijd. Sommige doorbraken vergen voldoende capaciteit en verdieping om effect te hebben in het dagelijks leven van bewoners. Daarom hebben we in 2025, naast uitvoeren, ook gewerkt aan het beter duiden van onze aanpak, de samenhang ervan en de effecten die zichtbaar worden. In dit rapport laten we zien wat is bereikt, wat we hebben geleerd en hoe we bijsturen langs onze vijf werkprincipes: Voornemen, Verbinding, Verandering, Vooruitgang en Verantwoording.

Leeswijzer

Deze voortgangsrapportage sluit aan op het Ambitieplan en Programmaplan en de specifiekere uitwerking in het tweejarige jaarplan 2025–2026. In Hoofdstuk 1 lees je hoe de programma-aanpak en het programmabureau zich ontwikkelen. Hoofdstuk 2 vormt de bestuurlijke kern: langs de vijf V's (onze vijf werkprincipes) beschrijven we de gemeenschappelijke prioriteiten van 2025, de voortgang en gemaakte keuzes. In Hoofdstuk 3 en 4 laten we zien wat er concreet is gedaan en bereikt, per pijler en op programma-niveau. Onderdeel van hoofdstuk 4 is een lijst van interventies met een inhoudelijke verantwoording aan de hand van outputindicatoren per interventie en een financiële verantwoording. Hoofdstuk 5 beschrijft de monitoring: de stand van de indicatoren en onze stap naar een vaste manier van meten en rapporteren. In de bijlagen vind je een bronnenoverzicht en een begrippenlijst.

Samenvatting

Deze jaarrapportage is geschreven voor het Bestuur Leeuwarden Oost: de burgemeester als voorzitter en de bestuurders van de belangrijkste partners in leren, werken, wonen, gezondheid en veiligheid. Zij bewaken samen de koers, regelen de randvoorwaarden en maken mogelijk dat we twintig jaar lang, met sien allen, werken aan het doorbreken van armoede van generatie op generatie in Leeuwarden Oost. Het programmabureau vormt daarbij de ruggengraat van de aanpak: het verbindt partners en domeinen, agendeert doorbraken, helpt afspraken in de praktijk te brengen, bundelt cijfers én verhalen en ondersteunt partners bij het leren van wat wel en niet werkt.

In 2025 is Leeuwarden Oost zichtbaar doorgegroeid van opbouw naar uitvoering. Waar de eerste jaren vooral in het teken stonden van structuren opbouwen, plannen maken en financiering organiseren, zien we nu dat de integrale aanpak landt in de wijk. Kinderen krijgen extra ontwikkeltijd, jongeren worden wijkgericht begeleid richting school en werk, gezinnen vinden via het Gezinslab en andere voorzieningen makkelijker hun weg naar steun dichtbij huis en de fysieke ontwikkeling van het gebied sluit beter aan op de sociale opgave. Daarmee wordt concreet zichtbaar waar het in Leeuwarden Oost om draait: de intergenerationele armoede doorbreken en de kwaliteit van leven en het toekomstperspectief van bewoners vergroten.

De randvoorwaarden voor deze koers zijn in 2025 verder verstevigd. Landelijk is Leeuwarden Oost één van de twintig gebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Voor het eerst zijn de middelen voor wijkontwikkeling en Preventie met Gezag in het coalitieakkoord tot minimaal 2035 vastgelegd. Dat is een belangrijke doorbraak: het doorbreekt de korte adem van één kabinetsperiode en erkent dat langjarige inzet nodig is in wijken als Oost. Voor Leeuwarden Oost betekent dit onder meer een toekenning van € 18 miljoen via de SPUK Kansrijke Wijken voor 2026–2028, ruim € 6,5 miljoen voor Preventie met Gezag in de periode 2026–2029 en € 0,8 miljoen voor een meerjarige pilotfinanciering voor BuurtBazen. In 2025 bedroeg de gerealiseerde dekking voor het programma € 13,1 miljoen, waarvan 49% afkomstig van het Rijk, 48% van de gemeente en 4% van partners. De uitvoering is binnen de financiële kaders gebleven; er zijn geen financiële afwijkingen die een aparte toelichting vragen. Tegelijkertijd blijft de gemeentelijke financiering na 2026 een nadrukkelijk aandachtspunt, juist omdat continuïteit in menskracht en aanwezigheid in de wijk cruciaal is.

Deze langjarige basis maakt het mogelijk om koersvast te werken. In 2025 is met het Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost een gezamenlijke ontwikkelrichting vastgesteld voor de fysieke en sociale ontwikkeling van het stadsdeel. Via de Woondeal en de regeling Inzet openbare ruimte en voorzieningen (ORV), waar € 7,2 miljoen voor Leeuwarden Oost beschikbaar is gesteld, zijn middelen beschikbaar gekomen voor sleutelprojecten als MFC Mozaïek, Netwerkcentrum De Klomp, De Bilgaard, Buurthuis Welgelegen, basisschool De Plataan en de openbare ruimte in de Vlietzone. Het zijn plekken waar wonen, ontmoeten, ondersteuning en meedoen samenkomen en die direct merkbaar zijn in het dagelijks leven van bewoners. Zo verbinden we lange termijn ambitie aan concrete plekken in de wijk.

In alle wijken is in 2025 zichtbaar gewerkt aan verbinding. De wijkplannen, die samen met bewoners zijn opgesteld, zijn verder in uitvoering gebracht. Ongeveer 67 ideeën uit deze plannen zijn opgepakt, waarmee naar schatting ruim 2.650 bewoners zijn bereikt. In Bilgaard is met Buurtpraat een laagdrempelig ontmoetingsmoment opgezet waar bewoners, wijkcentrum en professionals elkaar iedere drie weken treffen. In Heechterp-Schieringen is met de komst van de voedseltuin een brede alliantie ontstaan tussen bewonersbedrijf, wijkcentrum, buurtvereniging en wijkpanel. In de Vrijheidswijk is een samenwerking rond MFC Mozaïek gevormd en in Vlietzone/Oud Oost is de samenwerking versterkt via het Plan van Aanpak Vlietzone. In Camminghaburen is via de Nieuwe Route een nieuw wijkpanel ontstaan; in dat proces is met circa 60 één-op-één gesprekken en een plandaggewerkt aan een gedragen besluit over de inrichting van het wijkpark en de vraag naar een skatevoorziening. Belangrijker nog dan de uitkomst is dat bewoners zich gezien en gehoord voelen en verantwoordelijkheid zijn gaan nemen, onder andere in nieuwe werkgroepen die vanuit het wijkpanel zijn ontstaan.

In alle wijken zijn daarnaast informele leiders en sleutelfiguren in beeld gebracht en actief betrokken. Een belangrijke les is dat wijken met een (sociaal) beheerder in het wijkcentrum stabielere samenwerking en kortere lijnen kennen. Vaste gezichten, voorspelbare aanwezigheid en een duidelijke voorkeur in de wijk worden door bewoners ervaren als waardering en maken dat signalen eerder op tafel komen en besluiten beter worden begrepen. Nabijheid blijkt daarmee geen extra, maar een besturingsprincipe: zonder continuïteit in aanwezigheid is samenwerking met bewoners moeilijker vol te houden.

De integraliteit van de aanpak is in 2025 concreter zichtbaar geworden. Het Gezinslab, met locaties in Wijkcentrum Bilgaard en Netwerkcentrum De Klomp, is uitgegroeid tot een plek waar wekelijks gemiddeld zo'n 750 bewoners terecht kunnen met vragen op alle leefgebieden. Ervaringsdeskundigen en professionals zoeken er samen met bewoners naar oplossingen; de bewoner staat centraal, instituties zijn ondersteunend. Het Gezinslab laat zien hoe sociaal en gezondheid samenkomen in een andere manier van werken, waarbij verantwoordelijkheid steeds meer in de wijk zelf wordt belegd. Ook de sociale voedseltuinen laten deze integraliteit zien: in 2025 kregen 37 huishoudens vanuit de tuin aan de Schieringerweg onbespoten groente en fruit, met inzet van circa 25 vrijwilligers en betrokken kinderen en jongeren. De tuinen zijn plekken van productie én ontmoeting, waar wonen, gezondheid, leren en verbinding samenkomen in concrete praktijk.

De inzet op veelzijdig bewegen en de Skills Garden-benadering verbindt jongeren, sport, onderwijs en wijk. Op en rond het Mondriaanplein in Bilgaard zijn wekelijks begeleide beweegactiviteiten georganiseerd. Dankzij een opleidingslijn zijn 3 jongeren uit Oost opgeleid tot sportbegeleider en zijn 9 professionals geschoold in ASM. Een van de jongeren is, met steun van het Impactfonds, doorgestroomd van deelnemer tot begeleider van activiteiten in de wijk en bij sportverenigingen. Dat laat zien hoe jongeren eigenaarschap kunnen ontwikkelen en op meerdere plekken in de wijk van betekenis kunnen worden. Het Impactfonds zelf vervulde een belangrijke rol als doorbraakinstrument: in Heechterp-Schieringen maakte het bijvoorbeeld mogelijk dat het bewonersbedrijf zijn grasmaaier kon veiligstellen toen reguliere regels tot stilstand leidden. Zo konden bewoners hun werk in de wijk blijven doen.

De pilot Resultaatfinanciering, uitgevoerd met FNO en sociale ondernemers, liet zien dat deelnemers merkbare vooruitgang boekten: 81% van de deelnemers startte met werk, vrijwilligerswerk of een opleiding en gaf aan zich meer gehoord en gesteund te voelen. Tegelijkertijd bleek het in de praktijk lastig om deze aanpak robuust te vergelijken met de reguliere werkwijze, waardoor niet eenduidig kan worden geconcludeerd dat resultaatfinanciering als instrument beter werkt. De werkzame principes, zoals heldere doelen, resultaatgericht werken vanuit het bewonersperspectief en vaste meetmomenten adviseren we mee te nemen in de reguliere werkwijzen.

Per pijler zijn in 2025 concrete resultaten geboekt. Binnen **Leren** is het programma School & Omgeving op tien IKC's in Leeuwarden Oost verder opgebouwd; Meer dan 1600 kinderen kregen tot vijf uur extra leer- en ontwikkeltijd per groep per week. Op deze IKC's zijn 25 medewerkers voor de doelgroep 2–6 jaar opgeleid en ingezet om de overgang van kinderopvang naar basisonderwijs soepeler te maken en onderwijsachterstanden vroegtijdig te signaleren. Lifecoaches begeleidden 85 jongeren met complexe vragen; een maatschappelijke kosten-batenanalyse, die landelijk met belangstelling is ontvangen, heeft bijgedragen aan de keuze van de gemeente om deze functies structureel te borgen in het Doorstroompunt.

Binnen **Werken** is in 2025 de gebiedsgerichte ketenaanpak MOOST gestart voor jongeren in de bijstand. MOOST werkt vanuit vaste locaties in de wijk, met een multidisciplinair team van gemeente en partners. In 2025 zijn 121 jongeren in begeleiding genomen, zijn 70 deurbezoeken uitgevoerd (waarvan 58 met een uitgebreid gesprek) en heeft het Jobcenter MOOST in wijkcentrum Bilgaard 60 jongeren ondersteund richting werk of onderwijs. Daarnaast zijn er binnen wijkbedrijven extra vrijwilligers en basisbanen gerealiseerd, waardoor bewoners ritme, structuur en waardering ervaren door werk in hun eigen wijk. Via consultants Werk, Scholing en Inburgering en in samenwerking met de kinderopvang kregen ouders in 2025 toegang tot kinderopvang. In totaal maakten 14 gezinnen met 19 kinderen gebruik van deze mogelijkheid, waarbij alle beschikbare dagen waren gevuld.

Binnen **Wonen** is de pilot Verduurzaming Leeuwarden Oost opgeschaald naar een subsidieregeling. Ruim 400 huishoudens zijn in 2025 gestart met maatregelen als dak-, vloer- en glasisolatie; bij de 38 deelnemende pilotwoningen zijn de meeste werkzaamheden afgerond. In Heechterp zijn Elkien en Amaryllis samen met de herstructurering aan de slag gegaan: 52 huishoudens die binnenkort moeten verhuizen, zijn thuis bezocht om woonwensen, sociale situatie en ondersteuningsbehoefte in beeld te brengen. Doel is dat bewoners niet alleen in een betere woning terechtkomen, maar ook met een “schone lei” kunnen starten. Met het Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost is bovendien een gezamenlijke koers vastgesteld voor de fysieke en sociale ontwikkeling, inclusief een verdichtingsstudie en koppeling aan middelen uit de Woondeal waardoor vijf maatschappelijke voorzieningen in de wijken worden verbeterd.

Binnen **Gezondheid** heeft het Gezinslab, zoals eerder genoemd, zijn positie verder versterkt. Daarnaast is het programma Gezond met Cultuur in alle wijken van start gegaan met 5 kunstenaarscollectieven; in 2025 zijn zo'n 750 bewoners bereikt met activiteiten variërend van muziek en een jongerenpodcast tot fotografie en verhalen op locatie. De effecten hiervan worden wetenschappelijk gevolgd door de RUG/Aletta

Jacobs School of Public Health. Dbieb heeft een samenhangend aanbod rond basis- en gezondheidsvaardigheden opgezet, waarin 210 volwassenen deelnamen; via Taalmaatjes van Humanitas zijn 39 nieuwe koppelingen tot stand gekomen tussen bewoners en vrijwilligers, bovenop de koppelingen uit 2024. Jeugdverpleegkundigen hebben in 2025 48 gezinnen actief benaderd die anders niet (meer) naar het consultatiebureau kwamen; bij 8 gezinnen is intensievere begeleiding geboden.

Binnen **Veiligheid** heeft de aanpak Preventie met Gezag verdere vorm gekregen. Het MultiTeam PmG had eind 2025 een caseload van 53 jongeren; in dat jaar zijn 26 jongeren nieuw aangemeld, waarvan er 25 zijn getriageerd en 13 dossiers succesvol zijn afgesloten. Partners geven aan elkaar beter te kennen, sneller te vinden en elkaars mogelijkheden beter te benutten, waardoor jongeren eerder en meer integraal worden ondersteund. BuurtBazen bereikte intensief ongeveer 100 jongeren en organiseerde 14 groepsactiviteiten, bij kleinere activiteiten 10-15 jongeren en gemiddeld 70 tot 80 jongeren bij grotere bijeenkomsten. In het onderwijs is een werkgroep van PmG-partners en scholen gestart om vroegsignalering, voorlichting en de verbinding met het MultiTeam te versterken.

De uitwerking van deze resultaten is terug te vinden in Hoofdstuk 4 van de jaarrapportage. Daar wordt per pijler en per interventie weergegeven wat er in 2025 is gedaan en bereikt, of de beoogde resultaten zijn behaald en of er inhoudelijke of financiële afwijkingen zijn. Effectniveau wordt na oplevering monitoringplan inzichtelijk gemaakt als interventies 4 jaar in uitvoering zijn. Ook wordt daar zichtbaar welke interventies op koers liggen en waar is bijgestuurd. Het beeld is dat we bij het grootste deel van de interventies op koers liggen: 2025 was het jaar waarin veel initiatieven die in 2024 nog in de ontwerpfase zaten, daadwerkelijk in uitvoering zijn gekomen. Tegelijk maakt Hoofdstuk 4 duidelijk waar tempo, capaciteit of samenhang extra aandacht vragen; die inzichten nemen we mee in de bijsturing voor 2026.

Het jaar 2025 heeft daarnaast belangrijke lessen opgeleverd. Een eerste les is dat nabijheid en structurele aanwezigheid in de wijk werken. Bewoners ervaren vertrouwen wanneer professionals en vrijwilligers zichtbaar aanwezig zijn in de wijk(centra). Vaste gezichten en voorspelbare momenten maken dat signalen sneller op tafel komen, dat besluiten beter worden begrepen en dat men het gevoel heeft er samen voor te staan. Ook als het schuurt, blijven we in gesprek; we zijn er in goede én lastige momenten. Dat vraagt tijd, vakmanschap en stabiele inzet, maar levert relaties op die door de tijd heen sterker worden.

Een tweede les is dat bewonersbetrokkenheid waardevol én weerbarstig is. We investeren veel in meedenken, meebeslissen en meedoen, maar het tempo van bewoners en het tempo van systemen lopen niet vanzelf gelijk. Waar bewoners tijd nodig hebben om te wennen, te begrijpen en keuzes te maken, vragen middelen en procedures vaak om tempo. Expliciet afstemmen van tempo, soms versnellen om kansen te pakken, soms vertragen voor begrip en draagvlak, voorkomt ruis en afhaken. Dat vraagt om duidelijke afspraken over wat kan en wat niet, om professionele vaardigheden in het voeren van lastige gesprekken en om consequente terugkoppeling: wat nemen we mee, wat doen we wanneer, en hoe blijven we bereikbaar.

Een derde les is dat we naast monitoring gerichte follow-up nodig hebben bij interventies die langere tijd lopen. Na een afgesproken periode gaan we terug naar dezelfde bewoners: is er echt iets veranderd, wat hielp of hinderde, en wat passen we aan? Zo kunnen we in de praktijk bijsturen en tegelijk vastleggen wat werkt als bouwsteen binnen het leerproces van Leeuwarden Oost.

Een vierde les is dat verantwoordelijkheid zoveel mogelijk in de wijk moet landen, bij de plekken waar het gebeurt. Bij het Gezinslab is gedurende het project duidelijk geworden dat het effectiever is om eigenaarschap in de dagelijkse uitvoering te beleggen bij wijkcentrum Bilgaard en Netwerkcentrum De Klomp. Daarmee is de structuur eenvoudiger en het eigenaarschap dichter bij de praktijk komen te liggen. De les is dat leiderschap en verantwoordelijkheid mee moeten bewegen naar de plekken waar dagelijks wordt gewerkt met bewoners. Dit vraagt aansluiting op de transities binnen het gemeentelijk beleid.

Een vijfde les gaat over jongeren. Een deel van de jongeren in Leeuwarden Oost beweegt zich in of rond de straatcultuur en voelt zich niet vanzelfsprekend thuis bij instituties. Wanneer professionals de codes, taal en context van deze jongeren niet herkennen of afwijzen, vergroot dat de afstand in plaats van de veiligheid. De aanpak van BuurtBazen, jongerenwerk, sport en onderwijs laat zien dat het werkt om naar jongeren toe te bewegen, zonder oordeel over hun leefwereld. We sluiten aan op school, straat en sport, met herkenbare werkvormen en geloofwaardige begeleiders, begrenzen waar nodig, maar wijzen hun leefwereld niet af. Zo bouwen we aan relaties waarin jongeren ons sneller weten te vinden als het spannend wordt.

Tot slot heeft de pilot Resultaatfinanciering ons geleerd dat sturen op resultaat belangrijk is, maar dat het instrument niet heilig is. Zonder goede vergelijking met de reguliere werkwijze kan niet worden geconcludeerd dat resultaatfinanciering beter werkt. Het advies is daarom om de werkzame principes, heldere doelen, een duidelijke logica van input naar effect en vaste meetmomenten, mee te nemen in de reguliere financiering en werkwijze. Zo blijft de focus op effect voor bewoners.

Samen met de gemeente hebben we in 2025 gewerkt aan de opzet van een nieuw monitoringsplan, dat in de eerste helft van 2026 wordt opgeleverd. In dit plan scherpen we indicatoren, dataverzameling en evaluatiecycli aan en vergelijken we waar mogelijk nieuwe interventies met bestaande werkwijzen, zodat we beter kunnen onderbouwen welke aanpakken echt effectief zijn en structureel geborgd moeten worden. In 2025 hebben we daarbij de basis gelegd voor een gezamenlijke levensloop van voorschool tot werk en van financiële educatie tot ondersteuning in de wijk. Deze ketenaanpak werken we in 2026 verder uit en presenteren we als gezamenlijk kader, zodat we keuzes nog beter kunnen baseren op waar in de levensloop de meeste winst voor bewoners te behalen is en welke combinaties van inzet daarbij passen. Daarmee verschuift monitoring van een ondersteunend proces naar een strategisch instrument voor sturing en verantwoording. De achterliggende doelen en indicatoren zijn uitgewerkt in de doelenboom en het dashboard Leeuwarden Oost, zoals toegelicht in hoofdstuk 5.

Deze resultaten en lessen vragen in 2026 en verder om een aantal duidelijke bestuurlijke keuzes. Allereerst de keuze om de meerjarige basis te bestendigen, ook gemeentelijk na 2026. De rijksmiddelen bieden rust en continuïteit; om de aanpak niet in een projectencarrousel te laten veranderen, is een meerjarig gemeentelijk (financieel) commitment nodig dat aansluit bij de horizon van het programma. Ten tweede is er de keuze om werken in de wijk met vaste teams fysiek dichtbij bewoners expliciet als norm te bevestigen. Sociaal beheer, wijkbedrijven, MOOST en het Gezinslab zijn daarbij geen losse projecten, maar dragende structuren onder de aanpak in Oost; besluiten over vastgoed, beheer en personele inzet raken direct aan deze basis. Ten derde vraagt de opgebouwde praktijk om doorontwikkeling van de levensloop- en ketenaanpak, zodat we in beleid en uitvoering expliciet sturen op de plekken in een leven waar het meeste verschil te maken is. Van voorschool tot werk, met financiële educatie, gezondheid, wonen en veiligheid in samenhang. Ten vierde is er de keuze om ruimte te blijven geven aan leren, experimenteren en bijsturen: om te durven stoppen wat niet werkt, op te schalen wat wél werkt en monitoring te gebruiken als stuurinformatie in plaats van alleen verantwoording achteraf.

De resultaten van 2025 zijn alleen mogelijk dankzij de inzet van bewoners, vrijwilligers, professionals en bestuurders in en om Leeuwarden Oost. Partners hebben niet alleen activiteiten uitgevoerd, maar echt meegebouwd aan een gezamenlijke aanpak, vaak naast hun reguliere werk. Bewoners hebben hun tijd, verhalen en ideeën gedeeld en laten zien wat er wel kan in hun wijk. Die combinatie, vakmanschap, betrokkenheid en lef om het anders te doen, maakt dat we stap voor stap vooruitkomen. Cijfers, voorbeelden en conclusies in deze jaarrapportage zijn gebaseerd op data en rapportages van partners, aangevuld met ervaringen en verhalen uit de wijken. Een volledig overzicht van de gebruikte bronnen staat in Bijlage A. Voor toelichting op gebruikte begrippen verwijzen we naar Bijlage B (Begrippenlijst).

Met deze jaarrapportage kijken we terug: 2025 laat zien dat de aanpak in Leeuwarden Oost werkt waar nabijheid, integraliteit en lerend sturen samenkomen. We zien kinderen die meer ontwikkeltijd en kansen krijgen, jongeren die via MOOST en BuurtBazen een andere route kiezen dan bijstand of criminaliteit, gezinnen die via het Gezinslablucht krijgen en bewoners die via voedseltuinen, wijkbedrijven en culturele initiatieven hun wijk mee vormgeven. De vraag is niet of we doorgaan, maar hoe vastberaden en hoe samen. Als we blijven doen wat hier zichtbaar wordt, dichtbij, samen en met sien allen kunnen we de komende jaren nog meer verschil maken voor kinderen, jongeren en gezinnen in Leeuwarden Oost.

Inhoud

	Pagina
Inleiding	3
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 - Programma-aanpak algemeen	11
1.1 Programmaplan.....	11
1.2 Het programmabureau: ruggengraat van de aanpak.....	11
Hoofdstuk 2 - Gemeenschappelijke prioriteiten 2025	13
2.1 Voornemen.....	13
2.2 Verbinding.....	14
2.3 - Verandering.....	18
2.3.1 Doorbraken in 2025.....	18
2.3.2 Meer integraal werken.....	19
2.4 Verantwoording.....	20
Hoofdstuk 3 - Gerealiseerde prioriteiten per pijler 2025	22
3.1 Leren.....	22
3.2 Werken.....	24
3.3 Wonen.....	26
3.4 Gezondheid.....	27
3.5 Veiligheid.....	29
3.6 Geleerde lessen over 2025.....	31
Hoofdstuk 4 - Wat is bereikt en wat is gedaan (output/resultaat)	34
4.1 Wat is bereikt?.....	34
4.2 Financiën.....	35
Hoofdstuk 5 - Monitoring stand van zaken over 2025	47
Bijlagen	48
Bijlage A - Bronnenoverzicht.....	49
Bijlage B - Begrippenlijst.....	51

Hoofdstuk 1: Programma-aanpak algemeen

Leeuwarden Oost werkt programmatisch: niet vanuit losse projecten, maar vanuit één gezamenlijke, langjarige opgave. Die opgave is helder: een generatie die kansrijk opgroeit, met bestaanszekerheid, kansengelijkheid, leefbaarheid en vertrouwen als basis.

Daarbij hoort een integrale aanpak. We kijken niet alleen per domein, onderwijs, werk, gezondheid, veiligheid en wonen, maar steeds vanuit het geheel: wat heeft dit kind, dit gezin of deze wijk nu nodig? De aanpak Leeuwarden Oost is daarmee een plus op het bestaande werk van partners: we verbinden, versterken en richten middelen en inzet op wat voor bewoners het meeste verschil maakt.

1.1 Programmaplan

In het programmaplan zijn de hogere doelen (kwaliteit van leven en toekomstperspectief) gekoppeld aan de pijlers. Onze vijf werkprincipes: Voornemen, Verbinding, Verandering, Vooruitgang en Verantwoording vormen daarbij het kompas.

Het hogere doel			
De (nieuwe generatie) bewoners van Leeuwarden Oost ervaren (de komende twintig jaar) een goede kwaliteit van leven en hebben perspectief op leren, werk, wonen en gezondheid.			
Met het volgende effect op de kwaliteit van leven en op het perspectief voor bewoners:			
Bestaanszekerheid Een schuldenvrij stadsdeel voor de nieuwe generatie.	Kansengelijkheid Geen jongeren meer in de bijstand.	Leefbaarheid Actieve en veilige wijken waar het plezierig wonen is.	Vertrouwen De partners werken en denken vanuit mensen.
Leren Meer bewoners hebben een opleiding, meer kansen zich te ontwikkelen en er is geen schooluitval.	Werken Meer mensen hebben een baan of doen vrijwilligerswerk. Ze ervaren minder drempels om aan de slag te gaan.	Wonen Mensen hebben een betaalbare en kwalitatief goede woning en leefomgeving met wooncarrière.	Gezondheid Mensen voelen zich fysiek, mentaal en financieel gezonder.

Tabel uit het programmaplan

Uiteindelijk gaat het niet om structuren of overlegtafels, maar om kinderen die extra ontwikkeltijd krijgen, jongeren die perspectief vinden en bewoners die hun wijk positief zien veranderen.

1.2 Het programmabureau: ruggengraat van de aanpak

In de eerste jaren lag de focus op het opbouwen van een stevige basis: het inrichten van het programmabureau, het maken van werkafspraken, het organiseren van financiering en het gezamenlijk opstellen van het Ambitieplan en de jaarplannen. In 2024 kwam de uitvoering zichtbaar op gang, met realisatie van prioriteiten in alle pijlers.

In 2025 is een volgende fase ingegaan. De basis staat; de focus verschuift van het opzetten van de structuur naar het verdiepen van de inhoudelijke aanpak en het versterken van samenhang. Daarmee groeit het programma van inrichten naar richten. Het programmabureau:

- Verbindt partners, domeinen en initiatieven, steeds met de gezamenlijke opgave als vertrekpunt;
- Agendeert en realiseert doorbraken met partners waar dat nodig is, ook als het schuurt of lastig te organiseren is;
- Ondersteunt en coördineert bij het in praktijk brengen van gemaakte afspraken;
- Bundelt cijfers én verhalen om beter te kunnen sturen;
- Volgt de impact en helpt partners om te leren van wat wél en niet werkt.

Het programmabureau vervult geen rol als uitvoeringsorganisatie met een eigen “projectenportefeuille”. De uitvoering van initiatieven ligt in principe bij de partners in de wijk. Het programmabureau richt zich op regie, samenhang en het ondersteunen van partners bij het realiseren van de gezamenlijke ambities. Waar nodig kan het programmabureau tijdelijk een aanjagersrol oppakken om beweging te creëren, met de bedoeling deze verantwoordelijkheid vervolgens te beleggen bij de organisatie waar deze structureel thuishoort.

In de praktijk is dit een ontwikkelopgave. De samenwerking vraagt om voortdurende afstemming over rollen, verantwoordelijkheden en mandaat. Soms ontstaat discussie over wie een initiatief oppakt en in hoeverre dit vooraf is afgestemd. Dit zijn logische groeipijnen binnen een meerjarig gebiedsprogramma, waarin partners gezamenlijk werken aan een nieuwe manier van samenwerking en uitvoering. Het programmabureau blijft daarom investeren in duidelijkheid, gedeeld eigenaarschap en een werkwijze die voor alle partners goed uitvoerbaar is.

1.3 Veranderstrategie: meer samenhang, minder versnippering

De veranderstrategie van Leeuwarden Oost is erop gericht om stap voor stap meer samenhang en integraliteit te creëren. In 2025 is gewerkt aan een gezamenlijke kijk op de levensloop en de keten: van voorschool tot werk, en van een leerlijn op financiële educatie voor financiële stabiliteit. Deze ketenaanpak wordt in het nieuwe jaar verder geconcretiseerd en gepresenteerd. Daarmee kunnen we keuzes nog beter baseren op waar in de levensloop de grootste winst voor bewoners te behalen is, en welke combinaties van inzet daar het beste bij passen.

Het innovatieve karakter van de aanpak is hierbij onmisbaar. Soms vraagt dit om een nieuwe rol, een andere samenwerkingsvorm of het verkennen van ongebaande routes. Vernieuwing ontstaat bij partners, in de wijk en binnen het programma. Het programmabureau ondersteunt dit door ruimte te creëren voor experiment en leren, en door goede initiatieven te verbinden en te versterken. Zo landen nieuwe werkwijzen duurzaam in de betrokken organisaties, zonder afhankelijk te blijven van het programma.

Hoofdstuk 2: Gemeenschappelijke prioriteiten 2025

In Leeuwarden Oost werken we twintig jaar lang doelgericht aan één gezamenlijke opgave. Dat vraagt om langetermijndenken, focus en ook geduld. Onze werkprincipes, de 5 V's, helpen om koers te houden en tegelijk ruimte te laten voor wat er in de wijken nodig is:

- **Voornemen:** Twintig jaar doelgericht werken.
- **Verbinding:** Samen met bewoners en partners.
- **Verandering:** Een plus in doorbraken, innovaties en samenwerking.
- **Vooruitgang:** Doorbreken van armoede voor de nieuwe generatie.
- **Verantwoording:** Doen wat we afspreken, meten, en behouden wat werkt.

In dit hoofdstuk beschrijven we per V wat we in 2025 programmabreed prioriteerden en wat dat opleverde.

2.1 Voornemen

"We zijn geen projectencarrousel maar werken aan duurzame samenwerking"

Onze inzet in 2025 draait om duurzame samenwerking, langetermijndenken en doelgericht werken. Dat vraagt om een doordachte strategie, geduld en een meerjarige financieringsaanpak die stabiliteit biedt voor bewoners, partners en professionals in de wijk.

Meerjarige versterking vanuit het Rijk:

- De SPUK Kansrijke Wijken 2026–2028 is volledig toegekend. Het Rijk stelt ruim €400 miljoen beschikbaar voor de twintig NPLV-gebieden, waarmee interventies worden uitgevoerd die bewoners meer kansen en perspectief bieden. Voor Leeuwarden Oost betekent dit € 18 miljoen voor de periode 2026–2028.
- Ook het programma Preventie met Gezag (PmG) wordt substantieel voortgezet met ruim €200 miljoen landelijk. Daarmee kunnen 27 gemeenten, waaronder Leeuwarden, gericht voorkomen dat jongeren (8–27 jaar) afglijden richting ondermijnende criminaliteit. Het PmG-programma in Oost is stevig gekoppeld aan het NPLV. Voor Leeuwarden Oost betekent dit € 6,5 miljoen voor de periode 2026–2029.
- Voor Leeuwarden Oost zijn vanuit Preventie met Gezag naast de € 6,5 miljoen structurele middelen toegekend, waaronder een 5-jarige pilotfinanciering voor BuurtBazen, waarmee een duurzame basis wordt gelegd voor een preventieve sociale infrastructuur. Voor Leeuwarden Oost betekent dit € 0,8 miljoen voor de periode 2026–2029.

Deze toekenningen geven uitvoeringszekerheid en maken het mogelijk om interventies meerjarig en voorspelbaar in te richten in de wijken.

Woondeal NPLV en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkeling

In 2025 zijn de afspraken tussen het Rijk en Leeuwarden Oost uitgewerkt om de woningbouw te stimuleren en de benodigde extra investeringen te kunnen doen in ruimtelijke en maatschappelijke voorzieningen. Hiervoor stelt het Rijk 2 regelingen

beschikbaar: de inzet openbare ruimte en voorzieningen (ORV) en de Realisatiestimulans. Voor Leeuwarden Oost is afgesproken om te starten met de bouw van 1212 woningen voor 2030.

- ✓ Inzet openbare ruimte en voorzieningen (ORV): er is € 7,2 miljoen beschikbaar gesteld voor Leeuwarden Oost. Op basis van de ontwikkelde ruimtelijke visie voor Oost zijn zes projecten geselecteerd die het meest bijdragen aan een leefbare wijk en die uiterlijk in 2030 gerealiseerd kunnen worden. De selectie richt zich op ontmoetingsplekken en voorzieningen met direct merkbaar effect: plekken waar bewoners samenkomen, ondersteuning vinden en kunnen meedoen.
  - grootschalige renovatie MFC Mozaïek
  - renovatie basisschool De Plataan*
  - herinrichting het Vliet*
  - verbinding Wijkkoepel – Wijkcentrum Bilgaard*
  - verbetering Buurthuis Welgelegen*
  - herontwikkeling Netwerkcentrum De Klomp*

*Bij deze projecten is sprake van noodzakelijke cofinanciering.

- ✓ Realisatiestimulans: per gebouwde woning wordt na realisatie nog eens 7000 euro beschikbaar gesteld. Deze middelen komen beschikbaar in het jaar nadat de start bouw van de betreffende woningen heeft aangevangen. De wijze van inzet van deze middelen wordt in 2026 verder uitgewerkt.

Stabiele financiering tot minimaal 2035

In het nieuwe landelijke coalitieakkoord zijn de middelen voor wijkontwikkeling én Preventie met Gezag tot ten minste 2035 gegarandeerd, langer dan één kabinetsperiode. Dit is een doorbraak die rust, continuïteit en ontwikkelruimte biedt.

De meerjarige basis uit het Rijk en PmG geeft stabiliteit; heldere afspraken over ieders bijdrage zorgen dat middelen doelmatig landen in de uitvoering.

Gezamenlijk vooruitkijken

Met de meerjarige borging kunnen we gericht en voortvarend doorbouwen aan veiligheid, leefbaarheid en perspectief in Oost. Daarvoor is inzet van alle partners, ook financieel, nodig, zodat we de kansen van nu verzilveren en de wijk duurzaam versterken.

2.2 Verbinding

“Alleen ga je sneller en samen kom je verder”

In 2025 is in alle wijken aan de uitvoering van de wijkplannen gewerkt. In totaal ging het om circa 67 ideeën die zijn opgepakt, waarmee naar schatting ruim 2.650 bewoners zijn bereikt. In alle wijken is voortgang geboekt, elk met een eigen dynamiek. Communicatie speelde daarbij een ondersteunende en zichtbare rol waardoor activiteiten beter gevonden, bezocht en gedragen zijn in de wijk.

Wijkplannen

In 2022 gaven bewoners aan wat zij belangrijk vinden in hun wijk: wat werkt, wat beter kan en welke ideeën er leven. Op basis daarvan zijn per wijk wijkplannen opgesteld die

bewoners, partners en professionals de afgelopen jaren samen hebben uitgewerkt en uitgevoerd. In 2025 zijn veel van deze plannen zichtbaar verder gebracht: De kern per wijk staat hieronder; de volledige plannen en realisatieoverzichten zijn beschikbaar op onze website: [Wijkplannen – Leeuwarden Oost](#).

De kracht van de wijkplannen is dat ze aansluiten op bewonersbehoeften én samenwerking met partners in de wijk stimuleren. Door samen te werken aan concrete verbeteringen ontstaat zichtbare vooruitgang én worden vertrouwen, relaties en betrokkenheid versterkt. Dat vraagt soms om versnellen waar dat kan, en soms om vertragen, zodat bewoners en partners kunnen meebewegen en besluiten begrijpelijk en gedragen blijven.

De verlenging van de financiering tot en met 2030 (zoals opgenomen in de Begroting 2026) is daarom essentieel. Het borgt continuïteit in relaties, inhoud en proces: van het onderhouden van contacten in de wijk, tot het oppakken van bewonersvragen en het meerjarig en voorspelbaar uitvoeren van activiteiten. Zo bouwen we samen met bewoners en partners met 'sien allen' verder aan sterke en leefbare wijken. Een aantal zichtbare resultaten per wijk:

- ✓ **Bilgaard:**
  - Opening van een watertappunt;
  - Start van Buurpraat (inloopspreekuur voor bewoners en professionals) en een drukbezochtebanenmarkt;
  - Jongeren hebben een eigen plek in het centrum en geven nadrukkelijk aan behoefte te hebben aan een buitenplek als eigen ontmoetingsplek. Speelvoorzieningen bij het wijkcentrum zijn opgeknapt.

- ✓ **Vrijheidswijk:**
  - Een actieve jongerenruimte waar BuurtBazen, meidenwerk en jongerenwerk samenwerken;
  - Opening van de Mobiele Playce als laagdrempelige speel- en sportvoorziening en meer gebruik van het wijkcentrum;
  - Er is een start gemaakt met Lief- en Leedstraten in de wijk.

- ✓ **Heechterp-Schieringen:**
  - Opening van de sociale voedseltuin door een brede wijkcoalitie;
  - Diverse gezamenlijke activiteiten georganiseerd door de wijkorganisaties, waar onder het wijkfestival.

- ✓ **Vlietzone/Oud Oost:**
  - Opening van een watertappunt;
  - Doe-het-zelf-activiteiten in Buurthuis Welgelegen;
  - Wijkorganisaties hebben een buurtconciërge aangesteld;
  - De Kloostertuin is opgeknapt.

- ✓ **Bloemenbuurt/Oldegalileën:**
  - Realisatie van de pumtrackbaan als nieuwe wijkvoorziening;

✓ Tjerk Hiddes/Cambuursteroek:

- Meer partners haakten aan bij wijkactiviteiten en ondersteuningstrajecten, zoals de winterijsbaan;
- Speelplek bij de Sontdwardsstraat is opgeknapt.

✓ Camminghaburen:

- Samenwerking in de wijk en het gezamenlijk organiseren van een Valentijnsfeest, Burendag en kerstmarkt;
- Start van een nieuw wijkpanel en toepassing van de Nieuwe Route die leidde tot een gedragen besluit over de skatebaan, zie hieronder.

Bewonersallianties

In 2025 zijn verschillende bewonersallianties in meerdere wijken ondersteund. In Heechterp-Schieringen vormen bewonersbedrijf, wijkcentrum, buurtvereniging Insulinde en het wijkpanel inmiddels een vaste overlegstructuur met gezamenlijke programmering en zichtbare coproducties. Bovendien is samen met het bewonersbedrijf en sleutelfiguren en het Landelijk Steunpunt Actieve Bewoners het Wijkmanifest opgesteld als gezamenlijke leidraad voor duurzame betrokkenheid. In de Vrijheidswijk is de alliantie rondom MFC Mozaïek gevormd: bewoners, vrijwilligers en professionals werken samen in de aanloop naar de verbouwing en in de dagelijkse activiteiten.

In Bilgaard fungeert Buurtpraat als gezamenlijk ankerpunt waar wijkcentrum, wijkpanel en wijkvereniging op aanhaken; vanuit die basis wordt in alliantieverband de behoefte aan een passende jongerenplek verkend. In Vlietzone/Oud Oost is de alliantie uitgebreid met aanvullende partners en werken partijen volgens een afgesproken overleg passend bij de uitvoering van het Plan van Aanpak Vlietzone. In Camminghaburen is een nieuw wijkpanel ingericht en zijn werkgroepen en vrijwilligersstructuren opgebouwd, waardoor de alliantie structureel georganiseerd kan worden. We werken zo stap voor stap aan een stabielere sociale basis per wijk, met overlegstructuren, gezamenlijke programmering en kortere lijnen tussen bewonersorganisaties en professionals.

Buurtkracht

In 2025 is verkend of de methodiek Buurtkracht, waarbij bewoners en gemeenten geholpen worden om hun buurtkracht op te wekken door buurtteams te vormen, inzetbaar zou zijn in Leeuwarden Oost. In de praktijk bleek dat deze aanpak van buiten niet goed aansluit op de vragen in onze wijken en veel afstemming vraagt om passend te worden gemaakt. Voor bewoners was de methodiek bovendien lastig te overzien.

De conclusie is dat de methodiek in deze vorm niet passend is voor Leeuwarden Oost. De waarde van 2025 ligt vooral in het inzicht dat het aanjagen van bewonersinitiatieven en -betrokkenheid vraagt om lokale, wijkgerichte en relationele werkwijzen, opgebouwd vanuit bestaande structuren en nabijheid.

Nieuwe Route

In Camminghaburen is de Nieuwe Route toegepast om bewoners vooraf te laten meebeslissen over hoe het wijkpark een fijnere plek kan worden, waaronder de vraag naar een skatevoorziening. Er zijn circa 60 één-op-één gesprekken gevoerd en 37

bewoners namen deel aan een plandag. Dit resulteerde in een gedragen besluit binnen vooraf gestelde kaders, de vorming van een nieuw wijkpanel, meerdere werkgroepen en bewoners die actief verantwoordelijkheid nemen om van het park een fijnere plek te maken.

De skatebaan die aanvankelijk voor het wijkpark in Camminghaburen werd onderzocht, wordt uiteindelijk in 2026 gerealiseerd in Heechterp-Schieringen; een bijkomend resultaat uit het proces. De belangrijkste les: starten bij én eindigen met de bewoner werkt: het vergroot eigenaarschap en draagvlak, versnelt besluitvorming en versterkt de sociale infrastructuur in de wijk.

Informele leiders en sleutelfiguren

In 2025 hebben we in alle wijken informele leiders en andere sleutelfiguren in beeld gebracht en hen actief betrokken bij de wijkontwikkeling, bijvoorbeeld via bewonersbedrijven, wijkcentra, buurtverenigingen en nieuwe wijkpanelleden. Daarbij is duidelijk geworden dat continuïteit van aanwezigheid en gerichte ondersteuning essentieel zijn om duurzame verbindingen in de wijk te realiseren. Samenwerking komt merkbaar eenvoudiger tot stand wanneer de sociale basis stevig is georganiseerd, met voldoende vrijwilligers en duidelijke rollen. Beheer vormt daarbij in Leeuwarden Oost een belangrijke randvoorwaarde: wijken met een (sociaal) beheerder in het wijkcentrum kennen meer stabiliteit en betere afstemming met wijkpartijen. Bij grotere of complexere gebouwen, zoals MFC's, is een betaalde beheerder noodzakelijk om structuur, bereikbaarheid en continuïteit in de samenwerking te borgen. Zo ontstaat continuïteit aan de voorkant (aanzigbaarheid en aanspreekpunt) én continuïteit aan de achterkant (beheer en organisatie), waardoor samenwerking voorspelbaarder wordt.

Communicatie

In 2025 hebben we communicatie steviger ingezet als ondersteuning van wijkuitvoering: dichtbij, concreet, zichtbaar. Focus: bewoners bereiken bij tastbare voorzieningen /activiteiten, partners verbinden rondom gezamenlijke resultaten, en een heldere basis in onze kanalen.

→ Naar bewoners:

- Opening & activatie bij zichtbare voorzieningen en laagdrempelige activiteiten, o.a. watertappunten in meerdere wijken, Mobiele Playce (Vrijheidswijk), sociale voedseltuin (Heechterp-Schieringen), banenmarkt Bilgaard, wijkfeesten en themabijeenkomsten (bijv. huurdersrechten). Deze momenten zijn actief ondersteund met uitnodigingen, persmomenten en lokale werving;
- Bewonerscommunicatie: start Buurtpraat (Bilgaard) en publiciteit gegeven aan Gezinslab Bilgaard met gerichte middelen (flyers, banners, beachflags);
- Jongerencommunicatie aangehaakt bij praktische activiteiten (sport/spel, skill-opbouw) en via samenwerking met jongerenwerkers en onderwijs. We zien hier dat co-creatie meer betrokkenheid oplevert.

→ Naar partners:

- Oost Ontmoet: 4 bijeenkomsten met wisselende thema's en partners om resultaten te delen, verbanden te leggen en door te pakken op wijkopgaven;
- Ketenbrede themabijeenkomst met Bv SPORT en de Beweegalliantie over de kracht van bewegen in de wijk (NPLV-bijeenkomst);

- Gezamenlijke projectcommunicatie met gemeente en partners: o.a. VLO-verduurzamingssubsidie, grofvuilproef (Omrin) en Heechterp Vernieuwt met één verhaal en gedeelde middelen;
- Werkbezoeken georganiseerd en gefaciliteerd (o.a. bestuurlijke en externe delegaties) om de praktijk in Oost te laten zien;
- Nieuwe/doorontwikkelde huisstijlen voor MFC Mozaïek en Buurthuis Welgelegen; start ontwikkeling websites voor Bilgaard, MFC Mozaïek en Stichting Vlietvaardig.
- Communicatienetwerk met partners opgezet: gezamenlijke content (bijv. dbiebkrant over Oost) en afstemming op wijkprioriteiten.

→ Kanalen & bereik:

- Nieuwsbrief: maandelijks, gemiddeld ±547 lezers; de berichten worden goed gelezen.
- LinkedIn: doorontwikkeling kanaal met gemiddeld ±8.895 views per maand; beste prestaties bij persoonlijke verhalen en concrete mijlpalen.
- Bewonersverhalen: 5 verhalen gepubliceerd (o.a. Vakantiebank, verduurzamingssubsidie, Talent op Maat); Doel: meer regelmaat en monitoring (statistiek).
- Meta (Facebook/Instagram): in 2025 13 posts; korte, actiegerichte berichten werken maar bereik blijft beperkt → de les is meer via partners richting bewoners.

2.3 Verandering

“Als je doet wat je altijd deed krijg je wat je altijd kreeg”

Veel van de vraagstukken in Leeuwarden Oost raken aan vaste structuren, regels en werkwijzen die niet altijd aansluiten op wat mensen nodig hebben. Dat vraagt om een andere manier van werken: flexibeler, domein overstijgend en met meer ruimte om af te wijken van de standaard wanneer dat nodig is.

Deze doorbraken laten zien dat het mogelijk is om binnen de bestaande structuren ruimte te creëren voor wat werkt voor bewoners, en dat partners bereid zijn om op een nieuwe manier samen te werken. De verdere uitwerking per pijler staat in Hoofdstuk 3.

2.3.1 Doorbraken in 2025

Impactfonds

In 2025 ging het Impactfonds van Stichting Leeuwarden Oost echt van start. Dit fonds maakt het mogelijk om in te grijpen wanneer reguliere regels, budgetten of procedures te traag of niet passend zijn, terwijl in de wijk duidelijk is wat er nodig is. Een concreet voorbeeld is het bewonersbedrijf in Heechterp-Schieringen, dat zijn grasmaaier, cruciaal voor het onderhoud van de wijk en het werk van bewoners, vanwege een faillissement bij de leverancier niet terug kon kopen binnen de bestaande regels.

Waar het systeem de betaling niet rond kreeg, bood het Impactfonds uitkomst. Leeuwarden Oost verbond beide partijen met elkaar en het fonds dacht mee over de oplossing en de financiering. Zo konden bewoners hun werk voortzetten en bleef de wijk schoon en verzorgd. Dit laat zien wat de V van Verandering in de praktijk betekent: niet blijven hangen in regels, maar zoeken naar manieren om samen met partners tóch in beweging te komen en het verschil voor bewoners te maken. Meer informatie over het Impactfonds: [Impactfonds - Leeuwarden Oost](#).

Pilot Resultaatfinanciering

Om inwoners centraal te stellen en sociale initiatieven meer perspectief te bieden, zoeken Leeuwarden Oost en FNO naar nieuwe manieren van financieren voor de lange termijn. Om het instrument 'resultaatgerichte financiering' te testen heeft Leeuwarden Oost een pilot uitgevoerd die zich richt op de verbetering van het ervaren welbevinden van inwoners en de begeleiding van bewoners naar opleiding of (vrijwilligers-)werk. Resultaatfinanciering is een vorm van financiering die zich richt op het behaalde resultaat i.p.v. verrichte inspanningen of taken. Er zijn verschillende varianten van Resultaatfinanciering. De vorm die in deze pilot gekozen is komt het dichtst bij payment-by-result. Leeuwarden Oost en FNO zijn outcome payers die directe resultaatafspraken hebben gemaakt met de betrokken sociaal ondernemers.

De pilot is per augustus 2025 afgerond. In totaal zijn over de periode 2023 tot en met 2025 101 trajecten succesvol gedeclareerd van de 144 bereikte inwoners. Uit het onderzoek uitgevoerd door Purpose (<https://www.fnozorgvoorkansen.nl/wp-content/uploads/2025/07/Eindrapport-pilot-Resultaatfinanciering-Leeuwarden-Oost.pdf>) blijkt dat de deelnemers merkbare en meetbare resultaten boekten dankzij de begeleiding van de sociaal ondernemers. Zo namen ervaren geluk en gezondheid toe. Maar ook de fysieke-, mentale- en financiële gezondheid nam toe. 81% van de deelnemers is gestart met een activiteit zoals werk, vrijwilligerswerk of een opleiding. Tot slot voelden inwoners zich begrepen en gehoord door de sociaal ondernemers.

De pilot is erg leerzaam geweest op veel gebieden: het samenwerken in vertrouwen door gemeente en sociaal ondernemers, het opzetten van dit financieringsmechanisme en hier goed over communiceren. Uit het onderzoek van Purpose blijkt dat sociaal ondernemers niet meer perspectief hebben en ook voor de gemeente zijn niet alle doelstellingen behaald. Van tevoren was het doel om resultaatfinanciering breder uit te rollen binnen Leeuwarden, maar mede door het gemis in de vergelijking met de bestaande aanpak is dit nog niet gelukt.

De voordelen van resultaatfinanciering worden wel degelijk gezien op het onderdeel waarin de inwoner centraler wordt gesteld in de financiering. Voor toepassing van de positief ervaren methodische principes van de pilot (heldere doelen, resultaatlogica, vaste meetmomenten) kan worden verkend of deze meer geïntegreerd kunnen worden in bestaande financieringen, bijvoorbeeld bij de pijler Werk.

2.3.2 Meer integraal werken

1. Sociale voedseltuinen: meerdere pijlers in één initiatief

In 2025 waren de sociale voedseltuinen een concreet voorbeeld van pijleroverstijgend werken. Wat begon als een initiatief binnen de pijler Wonen groeide uit tot een plek waar gezondheid, leren, ontmoeting en verbinding samenkomen. De Stichting Sociale Voedseltuinen Leeuwarden werkte vanuit de tuin aan de Schieringerweg en ondersteunde satellietuinen in Heechterp-Schieringen en Bilgaard, samen met bewonersorganisaties en wijkcentra. De tuinen voorzagen tientallen huishoudens van verse oogst én boden een toegankelijke plek voor vrijwilligers, kinderen en jongeren om te leren en samen te werken. Daarmee laten zij zien hoe integraliteit in de praktijk vorm krijgt: één initiatief dat meerdere pijlers tegelijk versterkt. Meer over het voornemen en de realisatie rond de voedseltuinen staat in Hoofdstuk 3.

2. Veelzijdig bewegen: jongeren, sport, onderwijs en wijk verbonden

De inzet op veelzijdig bewegen in 2025, laat goed zien hoe integraliteit ontstaat wanneer buurtsport, jongerenwerk, onderwijs, welzijn en sportverenigingen partneroverstijgend samenwerken. Jongeren worden hierbij actief betrokken als assistent-begeleider, zoals de twee scholarshippers op de Krajicek Playground Mondriano die de beweegcoach ondersteunen.

Een aansprekend voorbeeld is een jongere uit Leeuwarden Oost die via Amaryllis in aanraking kwam met het programma veelzijdig bewegen. Met steun van het Impactfonds volgde hij de ASM-opleiding. Inmiddels begeleidt hij wijkactiviteiten en trainingen bij sportverenigingen zoals SC Leovardia en Basketbalvereniging Leeuwarden. Zijn traject laat zien hoe jongeren kunnen doorstromen, eigenaarschap ontwikkelen en op meerdere plekken in de wijk van betekenis worden; een direct resultaat van samenwerking tussen welzijn, sport, het Impactfonds en lokale verenigingen.

Ook in het onderwijs wordt deze verbinding gelegd. Een vakleerkracht van OSG Piter Jelles De Brêge volgde de ASM-opleiding en fungeert als schakel naar collega's, waardoor veelzijdig bewegen structureler wordt toegepast in gymlessen en naschoolse activiteiten.

Meer informatie hierover staat bij de pijler Gezondheid in Hoofdstuk 3.

2.4 Vooruitgang

"It takes a village to raise a child"

Vooruitgang in Leeuwarden Oost gaat over het doorbreken van armoede op armoede, door te volgen of bewoners daadwerkelijk vooruitgang ervaren op hun leefgebieden. Dat doen we kwalitatief: door te luisteren naar verhalen van deelnemers aan activiteiten en die inzichten te gebruiken om de uitvoering te verbeteren. Zo krijgt het programma betekenis vanuit het perspectief van bewoners zelf.

Kennisnetwerkcoördinator is gestopt

In 2024 is een kennisnetwerkcoördinator aangesteld om een kennisagenda en netwerkstructuur op te zetten. In 2025 is besloten om met deze rol te stoppen, omdat het ontwikkelde plan niet aansloot op de behoefte van het programma. De kennisagenda wordt nu samen met de gemeente en het programmabureau verder ontwikkeld binnen het integrale monitoringsplan (zie hoofdstuk 5), dat in de eerste helft van 2026 wordt opgeleverd. Vanuit dit integrale kader wordt samen bepaald hoe kennisinstellingen binnen hun mogelijkheden kunnen bijdragen.

Kenniscafés methodisch niet passend

Ook is in 2025 gebleken dat de werkwijze van de kenniscafés methodisch onvoldoende aansloot op wat partners nodig hebben. Daarom worden kennisdeling en gezamenlijke reflectie ondergebracht bij Leeuwarden Oost Ontmoet, waar inzichten cyclisch en met partners en bewoners gedeeld kunnen worden.

Vorbereidingen getroffen samenwerking lectoraat Veiligheid NHL Stenden

Daarnaast zijn in 2025 de voorbereidingen getroffen voor een samenwerking met het

lectoraat Veiligheid van NHL Stenden, in samenhang met de gemeentelijke aanpak Ondernijning en Preventie met Gezag. De daadwerkelijke start van deze samenwerking vindt plaats in 2026, maar in 2025 is het fundament gelegd en de betrokkenheid van de burgemeester benadrukt de strategische waarde hiervan.

De rode draad: vooruitgang vraagt om leren vanuit de praktijk, in samenhang met bewoners, partners en kennisinstellingen. In 2025 is een belangrijke stap gezet om dat leren slimmer, consistentener en integraal te organiseren.

2.5 Verantwoording

"Metten is weten"

Verantwoording gaat over laten zien wat we doen, wat dat oplevert, wat nog niet lukt en wat we daarvan leren. Niet alleen richting financiers en bestuurders, maar ook richting partners en bewoners.

Financieel

Over 2025 heeft de uitvoering van het programma Leeuwarden Oost zich bewogen binnen de financiële kaders zoals vastgesteld binnen de begroting. Er is geen sprake van financiële afwijkingen die een toelichting behoeven.

Doelenboom en dashboard

Samen met de gemeente en een externe adviseur zijn de indicatoren en datalijnen bepaald die passen bij de doelen van Leeuwarden Oost. Deze vormen vanaf 2026 de basis voor de rapportagesystematiek. Lees meer hierover in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk 3: Gerealiseerde prioriteiten per pijler 2025

We beschrijven per pijler het doel, wat we in 2025 voor ogen hadden en wat daarvan zichtbaar is gerealiseerd, boven op het reguliere werk van onze partners. Samen laten deze pijlerhoofdstukken zien waar de aanpak Leeuwarden Oost in 2025 verschil maakte in leren, werken, wonen, gezondheid en veiligheid. Zo ziet de lezer in één oogopslag wat de inzet opleverde voor bewoners.

3.1 Leren

Doel 2025: Alle kinderen en jongeren in Leeuwarden Oost krijgen gelijke kansen om zich te ontwikkelen, ronden een opleiding af en groeien op in een sterke en ondersteunende directe omgeving.

1 Voornemen: We zetten het landelijk Programma School & Omgeving voort.

Realisatie: Het Programma School & Omgeving is in Leeuwarden Oost een begrip geworden. Op de IKC's in het aandachtsgebied krijgen 1600 kinderen van 4 tot 12 jaar extra ontwikkeltijd en aanbod. IKC's zijn enthousiast, omdat ze zien hoe hard dit nodig is. Tegelijkertijd zijn er uitdagingen, zoals inhoudelijke afstemming met het curriculum, organisatie en logistiek. Het coördinatieteam, bestaande uit medewerkers vanuit kinderopvang, bv sport en een bureaucoördinator, speelt een belangrijke rol in het ontzorgen van IKC's en het praktisch mogelijk maken van dit aanvullende aanbod. De 10 IKC's werken stapsgewijs toe naar het realiseren van 10 uur aanvullend aanbod, per groep per week. Op dit moment zijn de IKC's halverwege met het realiseren hiervan.

In het voortgezet onderwijs heeft Piter Jelles De Brêge in 2025, na het aflopen van de eenmalige rijkssubsidie School en Omgeving, het aanvullende naschoolse aanbod vanwege het succes en de positieve effecten op de ontwikkeling van leerlingen voortgezet. Het bestuur van OVO Fryslân Noord heeft hiervoor de financiële middelen beschikbaar gesteld.

2 Voornemen: We investeren in het vergroten van kennis van jongeren over geld en financiële vaardigheden en in het realiseren van een doorlopende leerlijn financiële educatie.

Realisatie: In 2025 is gewerkt aan verschillende onderdelen van de doorlopende leerlijn financiële educatie, vooral voor jongeren van 8 tot 27 jaar. Enkele IKC's startten met Klasse!Kas, maar dit is in 2025 gestopt en vervangen door een structurele aanpak die vanaf volgend jaar via SPUK II wordt gefinancierd. Voor het praktijkonderwijs (Zamenhof en De Brêge) is samen met de scholen, JINC en een extern bureau het succesvolle programma Drankje op het terras ontwikkeld en uitgebreid naar meerdere groepen. Lees meer: [LinkedIn post: Van theorie naar praktijk: financiële educatie op het terras](#). De jongerenwerkers van het Budgetloket Amaryllis bereikte 69 jongeren met advies om schulden te voorkomen. Met deze verschillende initiatieven is een eerste basis gelegd voor een doorgaande leerlijn.

3 Voornemen: We versoepelen de overgang van kinderopvang naar basisonderwijs via extra inzet van IKC-medewerkers 2 tot 6 jaar.

Realisatie: Op de IKC's in Leeuwarden Oost zijn 25 IKC-medewerkers ingezet voor de doelgroep kinderen van 2 tot 6 jaar. Met deze inzet vergemakkelijken we het kwetsbare overgangsmoment van kinderopvang naar basisonderwijs en werken we gelijktijdig aan kansengelijkheid door voor- en vroegschoolse educatie sterker te verbinden en onderwijsachterstanden te voorkomen. Acties om hier vorm aan te geven zijn:

- een doorlopend programma voor peuters en kleuters samen,
- werken in kleinere groepen,
- extra taalaanbod,
- extra ondersteuning bij overgangen (zoals wennen in een nieuwe groep),
- activiteiten buiten het IKC, bijvoorbeeld in de wijk.

Op een deel van de IKC's is de nieuwe functie van IKC-medewerker goed ingevuld. Komend jaar wordt gewerkt aan eenduidige inzet op alle IKC's. De 25 medewerkers volgen een verplicht scholingstraject met focus op rolverheldering en basiskennis van het jonge kind (2024–2025) en verdieping, praktijktoepassing en teampositie (2025–2026). In 2025 experimenteerden medewerkers met hun rol, zetten stappen richting extra ondersteuning en samenwerking, maar voor een deel is structurele ruimte en borging nog beperkt.

4 Voornemen: We ondersteunen ouders bij basisvaardigheden en het creëren van een stabiele, stimulerende omgeving.

Realisatie: In 2025 is dbieb gestart met ouderbetrokkenheidsklassen en trainingen rond basisvaardigheden op drie IKC's. De resultaten worden door dbieb gemonitord en op basis daarvan kan uitbreiding volgen. Daarnaast zet dbieb ruimer in op een collectief aanbod basisvaardigheden. Dit voornemen en de realisatie zijn terug te lezen bij de pijler Gezondheid.

5 Voornemen: Als apart onderdeel van de SPUK Kansrijke Wijk (het onderdeel 'Jonge Kind'), bieden we ouders die drempels ervaren om aan het werk te gaan of scholing te volgen laagdrempelig toegang tot kinderopvang. Consulents van de gemeente leiden ouders toe.

Realisatie: Deze staat beschreven onder de pijler Werk.

6 Voornemen: Lifecoaches bieden jongeren met complexe vragen intensieve begeleiding, zodat zij hun onderwijs-, werk- en ontwikkelkansen kunnen vergroten en zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving.

Realisatie: In 2025 zijn 85 jongeren begeleid door lifecoaches. Zij bieden langdurige, persoonlijke begeleiding, over de grenzen van losse projecten en regelingen heen. De inzet van lifecoaches is onderzocht via een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA). De resultaten daarvan zijn landelijk met belangstelling ontvangen en breed verspreid. De uitkomsten hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de keuze van de gemeente Leeuwarden om deze functies structureel te borgen in het

Doorstroompunt. Daarmee is een succesvolle interventie die is uitgetoetst in Leeuwarden Oost, ook mede op initiatief van Fryslân Werkt, Firda en de gemeente is ontstaan, doorontwikkeld tot vast onderdeel van de gemeentelijke ondersteuning aan jongeren met een complexe leefsituatie.

Link rapport batenanalyse (MKBA): [Definitieve-versie-LO-Lifecoaches-Eindrapport-Storytelling-vDef.pdf](#)

3.2 Werken

Doel 2025: Bewoners, vooral jongeren, in Leeuwarden Oost maken makkelijker de stap naar werk of opleiding en blijven daar duurzaam in mee doen, samen met werkgevers die hen ontwikkel- en werkperspectief bieden.

- 1 **Voornemen:** Werkgevers actief betrekken via een werkgeversaanpak met baangaranties en ontwikkelpaden.

Realisatie: In 2025 is een eerste basis gelegd voor een gezamenlijke werkgeversaanpak met name op de verduurzamingsbranche. Met partners en werkgevers zijn verkennende gesprekken gevoerd over een ‘aan de bak’-garantie voor bewoners van Leeuwarden Oost. Deze aanpak is uitgewerkt tot een project dat in 2026 verdergaat met JINC als trekker. Ook is, in het kader van de samenwerkingsagenda van provincie en gemeente Leeuwarden, gewerkt aan een subsidieaanvraag voor een onboardingtoolkit voor mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Er zijn in 2025 nog geen baangaranties afgegeven en een structurele werkgeversaanpak ligt nog niet vast. De opbrengst van 2025 zit vooral in het huiswerk: een duidelijke projectopzet, gevoerde gesprekken met werkgevers en een scherper beeld van wat zij nodig hebben om echt mee te doen in Leeuwarden Oost.

- 2 **Voornemen:** Een wijkgerichte ketenaanpak realiseren om jongeren duurzaam uit de bijstand te begeleiden naar werk, onderwijs of passende dagbesteding.

Realisatie: In 2025 is de gebiedsgerichte ketenaanpak voor jongeren in de bijstand ontwikkeld en gestart onder de naam MOOST. In plaats van losse activiteiten is gekozen voor een integrale, wijkgerichte aanpak die aansluit op bestaande gemeentelijke dienstverlening en vindplaatsen in de wijk. Aanleiding was de groei van het aantal jongeren in de bijstand en het beeld dat een deel na korte plaatsingen weer terugviel in de uitkering. MOOST werkt vanuit vaste locaties in de wijk met een multidisciplinair team met medewerkers van gemeente Leeuwarden(jongerenconsulenten, lifecoaches, doorstroomcoaches, accountmanagement). De aanpak is persoonlijk en outreachend: eerst werken aan stabiliteit op meerdere leefgebieden, daarna pas de stap naar werk, onderwijs of dagbesteding.

Aantallen MOOST:

- In 2025 is het team op locatie in de wijk gestart.
- Er zijn 121 jongeren in begeleiding genomen.
- Er zijn 70 deurbezoeken uitgevoerd, waarvan 58 hebben geleid tot een uitgebreid gesprek.
- Het Jobcenter MOOST draait wekelijks in Wijkcentrum Bilgaard en heeft 60 jongeren ondersteund richting werk of onderwijs.

3 Voornemen: Participatie versterken en meedoen en werken lonend maken via wijkbedrijven.

Realisatie: In 2025 is binnen verschillende wijkbedrijven gewerkt met vrijwilligersvergoedingen, zodat inzet en betrokkenheid van bewoners zichtbaar wordt gewaardeerd. Daarnaast zijn er bewoners met een basisbaan in dienst: zij hebben een dienstverband van twee jaar en doen betaald werk in hun eigen wijk. Dit geeft ritme, structuur en levert een zichtbare bijdrage in de buurt.

In het vierde kwartaal is een start gemaakt met de doorontwikkeling van bewonersbedrijven. Er is een profiel opgesteld voor een projectleider bewonersbedrijven met als opdracht samen met de bewonersbedrijven te werken aan toekomstbestendigheid, doorontwikkeling in samenwerking met partners als onderwijs en werkgevers en onderlinge samenhang.

4 Voornemen: Als apart onderdeel van de SPUK Kansrijke Wijk (het onderdeel 'Jonge Kind'), bieden we ouders die drempels ervaren om aan het werk te gaan of scholing te volgen laagdrempelig toegang tot kinderopvang. Consulents van de gemeente leiden ouders toe.

Realisatie: Via consulents Werk, Scholing en Inburgering en in samenwerking met de kinderopvang kregen ouders in 2025 toegang tot kinderopvang. In 2025 maakten 14 gezinnen met 19 kinderen gebruik van de kinderopvang, waarbij alle beschikbare dagen volledig benut werden. Het ging vooral om alleenstaande ouders en ouders zonder betaald werk die geen recht hadden op reguliere toeslag of terughoudend waren door eerdere ervaringen met instanties. Voor de kinderen bood de opvang een veilige en stimulerende omgeving, voor ouders ruimte voor rust, herstel en deelname aan werk of andere activiteiten. Het geeft gezinnen die anders buiten beeld blijven toch een mogelijkheid om van kinderopvang gebruik te maken. Ervaring leert dat participatie een proces van lange adem is, waarbij toegankelijke kinderopvang een cruciale randvoorwaarde is, maar ook risico's kent door toeslagen, veel papierwerk en de vaak moeilijke overstap naar reguliere kinderopvang. Om de effecten op langere termijn goed in beeld te brengen, is een termijn van drie jaar uitgetrokken, waarin opbrengsten voor kinderen, ouders, kinderopvangorganisaties en de bredere impact op de wijk worden gemonitord. De DG's van de ministeries van SZW en OCW hebben dit experiment goedgekeurd en willen geïnformeerd worden over de resultaten.

3.3 Wonen

Doel 2025: Mensen hebben een betaalbare en kwalitatief goede woning en leefomgeving met wooncarrière.

- 1 Voornemen:** Elkien en Amaryllis trekken samen op in Heechterp om tijdens de herstructurering van de wijk de fysieke opgave met de sociale vraagstukken te verbinden. De woningen worden niet alleen verbeterd, maar bewoners krijgen ook actief meer hulp aangeboden om in hun nieuwe woning met een schone lei te kunnen starten. De intentie bij de gezamenlijke huisbezoeken is om eerder zicht te krijgen op de ondersteuningsbehoefte van bewoners en hen daadwerkelijk te ondersteunen. We gaan van plan van aanpak naar uitvoering.

Realisatie: In 2025 zijn we met ruim 50 huishoudens (in Heechterp), die de komende tijd moeten verhuizen in gesprek geweest over hun woonwensen, sociale situatie en de hulp die zij kunnen gebruiken. De gezamenlijke werkwijze is al doende doorontwikkeld en de samenwerking is enorm versterkt.

Elkien en Amaryllis weten beter van elkaar wat ze doen en versterken elkaar meer en meer en worden steeds meer een gezamenlijke voordeur in de wijk. Beide organisaties onderzoeken hoe deze manier van werken, woningcorporatie en sociaal werk samen op huisbezoek, ook op andere plekken kan worden ingezet, met als doel eerder en preventiever te ondersteunen als er veel op bewoners afkomt.

- 2 Voornemen:** De pilot Verduurzaming Leeuwarden Oost opschalen naar een subsidieregeling voor heel Leeuwarden Oost.

Realisatie: Bij de 38 huishoudens die deelnamen aan de pilot zijn flinke investeringen gedaan in de schilisolatie (dak, vloer, bodem of isolerende beglazing). De meeste werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd. Op basis van de ervaringen uit de pilot is een plan van aanpak opgesteld voor de verdere uitvoering. Na vaststelling van de subsidieregeling konden inwoners van Leeuwarden Oost zich vanaf april aanmelden. De gebiedsgerichte en persoonlijke benadering uit de pilot is doorgezet, met specifieke aandacht voor Bilgaard en Heechterp. In totaal zijn in 2025 circa 400 huishoudens met behulp van de subsidie Verduurzaming Leeuwarden Oost bezig geweest met het verduurzamen van hun woning.

- 3 Voornemen:** Het ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost laten vaststellen en een studie uitvoeren naar kansen om meer woningen toe te voegen en te verdichten in het stadsdeel.

Realisatie: In 2025 is het Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost door de gemeente vastgesteld. Daarmee ligt er een gezamenlijke, langjarige koers voor de fysieke en sociale ontwikkeling van het gebied. De eerste stappen zijn gezet voor het opzetten van een kwaliteitsteam dat de ambities uit het programma verder helpt waarmaken, zodat nieuwbouw en herontwikkeling niet alleen meer woningen opleveren, maar ook betere buurten. Via een verdichtingsstudie is in beeld gebracht waar in Leeuwarden Oost extra woningen kunnen worden toegevoegd. Daarnaast zijn via de Woontop deal middelen beschikbaar gekomen voor enkele sleutelprojecten: onder andere MFC Mozaïek, Netwerkcentrum De Klomp, De Bilgaard, de openbare ruimte in de Vlietzone,

buurthuis Welgelegen en basisschool De Plataan. Deze projecten vormen een belangrijke schakel tussen wonen, voorzieningen en leefbaarheid in de wijken.

- 4 Voornemen:** Starten met de eerste sociale voedseltuinen in Leeuwarden Oost en onderzoeken hoe deze kunnen doorgroeien naar meerdere tuinen in het stadsdeel.

Realisatie: 2025 was het eerste teeltjaar voor de sociale voedseltuinen in Leeuwarden Oost. De Stichting Sociale Voedseltuinen Leeuwarden werkt vanuit de tuin aan de Schieringerweg en ondersteunt daarnaast satelliettuinen, zoals Toffe Peer in HeechterpSchieringen en de sociale voedseltuin bij wijkcentrum Bilgaard, in samenwerking met bewonersorganisaties en wijkcentra. Aan de Schieringerweg zijn in 2025 37 huishoudens voorzien van onbespoten groente en fruit, met inzet van ongeveer 25 vrijwilligers en betrokken kinderen, jongeren en bezoekers. De tuinen zijn meer dan alleen een plek om te oogsten: het zijn plekken waar bewoners elkaar ontmoeten, buiten zijn, leren over gezond eten en zich samen inzetten voor hun buurt. Daarmee verbinden de sociale voedseltuinen de pijler Wonen op een natuurlijke manier met Gezondheid, Leren en Verbinding in de wijk. Schieringen en de sociale voedseltuin bij wijkcentrum Bilgaard, in samenwerking met bewonersorganisaties en wijkcentra. Schieringen en de sociale voedseltuin bij wijkcentrum Bilgaard, in samenwerking met bewonersorganisaties en wijkcentra. Schieringen en de sociale voedseltuin bij wijkcentrum Bilgaard, in samenwerking met bewonersorganisaties en wijkcentra.

3.4 Gezondheid

Doel 2025: Bewoners voelen zich fysiek, mentaal en financieel gezonder en zij hebben een goed netwerk waarbij ze terecht kunnen. Kinderen hebben vanaf de geboorte een stabiel en veilig thuis.

- 1 Voornemen:** Met het Gezinslab ondersteunen we gezinnen en organiseren we activiteiten in de wijk.

Realisatie: Het Gezinslab werkt in het Netwerkcentrum Leeuwarden locatie De Klomp en in Wijkcentrum Bilgaard. Wekelijks maken gemiddeld zo'n 750 bewoners gebruik van de laagdrempelige voorzieningen. Samen met ervaringsdeskundigen zoeken zij daar naar oplossingen voor eenvoudige én complexe problemen in hun leven. De vindplaatsgerichte, domeinoverstijgende aanpak, waarbij bewoners in the lead zijn en professionals op de achtergrond aanwezig blijkt effectief en blijft groeien.

Het Gezinslab wil vanuit eigen ervaringen bijdragen aan de transitie in het sociaal- en gezondheidsdomein en ziet in de praktijk antwoorden ontstaan op vragen waar instituties, zoals gemeenten, mee worstelen. Daarom investeren de partners van het Gezinslab in een proces van collectief leren niet alleen binnen het Gezinslab zelf, maar ook samen met andere partners en instituties.

- 2 Voornemen:** We brengen meer kunst en cultuur in de wijken met het programma Gezond met Cultuur.

Realisatie: Gezond met Cultuur is in 2025 van start gegaan met vijf kunstenaarscollectieven in alle wijken van Leeuwarden Oost. Een brede commissie selecteerde de kunstenaars, waarbij de stem van sleutelfiguren uit de wijken

doorslaggevend was. Zonder draagvlak geen participatief kunstproject in de wijk. De kunstenaars zijn met bewoners in gesprek gegaan en hebben hun behoeften vertaald in verschillende initiatieven: een muziekgroep en jamband in Oud-Oost, een jongerenpodcast in Bilgaard, een kattenfilm in Camminghaburen en fotografie en “bakfietsverhalen” in HeechterpSchieringen.

De kunstenaarscollectieven hebben de opdracht hun initiatieven duurzaam in te bedden, bijvoorbeeld door jongeren op te leiden en de infrastructuur in de wijken (materiaal, fysieke plek en eigenaarschap van de activiteit) mee te helpen inrichten.

Dat kunst en cultuur van betekenis zijn voor persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie, en daarmee ook voor gezondheid, is bekend. In Leeuwarden Oost volgen we deze ontwikkelingen samen met de RUG/Aletta Jacobs School of Public Health. In 2025 zijn 765 bewoners bereikt; de resultaten van het hele programma en de wetenschappelijke bevindingen worden in 2027 gepresenteerd. De initiatieven zijn nu te volgen via de site van Kunstkade-Gezond met Cultuur.

- 3 Voornemen:** We leiden jongeren op tot sportinstructeur in de wijk en zorgen voor meer sportplekken

Realisatie: In Bilgaard zijn op en rond het Mondriaanplein wekelijks begeleide beweegactiviteiten georganiseerd, met gemiddeld 15–20 deelnemers per keer. Tijdens wijkfeesten en sportdagen maakten daarnaast ongeveer 60 jongeren kennis met ASM-vormen van bewegen. Ook is bij MFC Mozaïek de eerste Mobiele Playce geopend: een modulair sportveld dat in meerdere wijken kan worden ingezet en dagelijks door tientallen kinderen en buurtbewoners wordt gebruikt. In 2025 zijn 3 jongeren uit Leeuwarden Oost opgeleid tot sportbegeleider en 9 professionals geschoold in ASM. Daarmee is een eerste basis gelegd voor meer bewegen in de wijk, met jongeren en professionals die dit samen dragen.

- 4 Voornemen:** We onderzoeken samen met ouders en kinderen hoe we een gezonde voedsel en bewegingomgeving rond scholen kunnen maken.

Realisatie: In 2025 deden circa 120 ouders en 40 kinderen mee aan dit onderzoek op 6 Integrale Kindcentra in Leeuwarden Oost (IKC Prins Maurits, IKC De Wielen, IKC Alexia, IKC De Sprong, IKC Plataanschool en IKC Trianova). Zij dachten mee over vragen als: wat kom je onderweg naar school tegen, wat helpt om gezond te eten en te bewegen en wat werkt juist tegen? De uitkomsten geven een eerste beeld van wensen, kansen en knelpunten in de directe schoolomgeving. Deze inzichten gebruiken we in 2026 om, samen met scholen en partners in de wijk, gerichte stappen te zetten naar een gezondere voedsel en bewegingomgeving rond de IKC's.

- 5 Voornemen:** Er zijn jeugdverpleegkundigen in de wijk om ieder kind een gezonde start te geven.

Realisatie: Jeugdverpleegkundigen hadden in 2025 persoonlijk contact met 48 gezinnen, variërend van een kort contact aan de deur tot huisbezoeken. Bij 23 gezinnen is advies verleend en 8 gezinnen zijn intensiever begeleid met preventieve opvoedondersteuning en psychosociale steun. De focus lag op gezinnen die niet (meer)

naar het consultatiebureau komen. De jeugdverpleegkundigen fungeerden als centrale zorgverlener en verbinder in het wijknetwerk, waardoor zorgen eerder in beeld kwamen. Tegelijk bleek deze outreachende manier van werken tijdsintensief en soms weerbarstig met gesloten deuren en ouders die lastig te bereiken zijn, wat een lange adem en nauwe samenwerking met partners in de wijk vraagt.

- 6 Voornemen:** We versterken basisvaardigheden en gezondheidsvaardigheden van bewoners.

Realisatie: Dbieb heeft in 2025 een samenhangend aanbod ontwikkeld rond gezondheid en basisvaardigheden, met programma's zoals Voel je goed!, Sisterhood en theatervoorstellingen met vervolgsessies. Het collectieve aanbod bereikte 210 deelnemers en wordt waar nodig aangevuld met individuele begeleiding via het Taalpunt en Taalmaatjes van Humanitas. Sinds juni 2024 koppelt Taalmaatjes deelnemers aan vrijwilligers om taalvaardigheid, participatie en sociale verbinding te vergroten. In 2025 zijn 39 nieuwe koppelingen gerealiseerd, met 31 nog actieve trajecten en 37 vrijwilligers. De begeleiding versterkt taalvaardigheid, zelfvertrouwen, sociale contacten en zelfstandigheid, bijvoorbeeld bij sollicitaties, snuffelstages of het zelfstandig regelen van afspraken. Groepsactiviteiten en individuele ondersteuning sluiten op elkaar aan, waardoor bewoners beter stappen kunnen zetten richting taal, gezondheid en zelfredzaamheid.

3.5 Veiligheid

Doel: 2025 Bewoners voelen zich veilig in de wijken, kinderen groeien op in een veilige omgeving. Jongeren blijven uit de criminaliteit, glijden hier niet verder in af en re-integreren succesvol.

- 1 Voornemen:** Per wijk hebben we een aanpak om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

Realisatie: In 2024 is in alle wijken onderzoek gedaan naar welke veiligheidsonderwerpen spelen in de wijken van LO. Op wijkniveau hebben we waardevolle input opgehaald en zo zijn de belangrijkste veiligheidsthema's in beeld gebracht. Voor vrijwel alle wijken geldt dat het om meer gaat dan alleen incidenten: het gaat ook over zichtbaarheid van instanties, samenleven en vertrouwen. In 2025 is deze informatie teruggekoppeld aan de wijken, zij gaan nu bekijken of ze deze onderwerpen willen oppakken en hoe ze dat willen doen.

Daarnaast zijn de thema's die in bijna alle wijken spelen apart verkend. Samen met de betrokken partijen is bekeken of deze onderwerpen al voldoende door reguliere partijen worden opgepakt, of dat er aanvullende plusinzet vanuit het programma Leeuwarden Oost nodig is. Deze verkenning bevindt zich in de afrondende fase en vormt in 2026 de basis voor verdere keuzes in gezamenlijke (veiligheids)aanpakken en waar inzet vanuit het programma Leeuwarden Oost nodig is.

- 2 Voornemen:** Criminaliteit bij jongeren voorkomen door vroegsignalering en samenwerking tussen experts in het MultiTeam PmG.

Realisatie: Het MultiTeam PmG Leeuwarden Oost is in 2023 ingericht en in werking

getreden. Het team bestaat uit verschillende PmG-partners en heeft een gezamenlijke werkwijze; het onderliggende privacy convenant bevindt zich in de afrondende fase. Het MultiTeam is opgezet als integrale plus op de reguliere inzet: partners brengen hun expertise samen rond jongeren die risico lopen om in de ondermijnende criminaliteit terecht te komen of hierin door te groeien.

De eerste ervaringen laten zien dat de ondersteuning aan jongeren eerder en meer integraal plaatsvindt. Partners hebben elkaar beter leren kennen, vinden elkaar sneller en benutten elkaars mogelijkheden/expertise beter. De PmG-partners kunnen vanuit hun eigen professie gericht extra ondersteuning inzetten voor jongeren in Leeuwarden Oost, bovenop hun reguliere werk. Zij werken meer vindplaatsgericht en bieden begeleiding vanuit de PmG-gedachte: doen wat nodig is, zo lang als nodig is. Dat komt de vertrouwensrelatie met jongeren én de samenwerking tussen organisaties ten goede.

In 2025 zijn er 26 jongeren nieuw aangemeld bij MultiTeam. Hiervan zijn 25 getriageerd en 1 casus is afgewezen na pre-screening. Voor deze jongere wordt dan met de aanmelder afgestemd over het vervolgtraject. Dertien cases zijn in 2025 succesvol afgesloten. De totale caseload van het MultiTeam bestond op 31 december 2025 uit 53 jongeren.

3 Voornemen: Vanaf de basisschool leren we kinderen over de risico's die zij online en op straat lopen en hoe ze hiermee om kunnen gaan.

Realisatie: In 2025 is met de bij het onderwijs betrokken PmG-partners een werkgroep gestart om het onderwijs beter te positioneren binnen PmG. Scholen zijn hierin actief betrokken. Zij zijn cruciaal voor het vroegsignaleren van jongeren die risico lopen om in de ondermijnende criminaliteit te belanden. Samen met scholen en partners werken we eraan dat signalen eerder en beter worden herkend en dat duidelijk is wat te doen als er zorgen zijn. Jongerenwerk en Stichting Halt zijn al op meerdere scholen actief (onder andere via voorlichting, gesprekken en school als vindplaats). Daarbovenop wordt nu gewerkt aan drie lijnen:

- meer kennis bij onderwijspersoneel over PmG en ondermijnende criminaliteit;
- passende voorlichting en gesprekken om leerlingen weerbaarder te maken, online én op straat;
- een duidelijke aanmeldstructuur tussen scholen en het MultiTeam PmG bij zorgelijke signalen.

Doel is dat elke school in Leeuwarden Oost het MultiTeam PmG kent en weet hoe contact te leggen als er zorgen zijn over een leerling. Zo versterken we de weerbaarheid van jongeren en de handelingskracht van scholen.

4 Voornemen: We onderzoeken vormen van criminaliteit (zoals fraude, witwassen en drugshandel) om een plan van aanpak te maken en uit te voeren.

Realisatie: Binnen het MultiTeam PmG Leeuwarden Oost ontstaat steeds meer kennis over de PmG-doelgroep en de risico's die jongeren lopen. Waar mogelijk worden onderzoeksvragen uitgezet om die kennis te verdiepen en om praktische

handelingskaders te ontwikkelen. In 2025 zijn de voorbereidingen voor samenwerking met het lectoraat Ondermijning van NHL Stenden gestart. In overleg met het lectoraat worden onderzoeksvragen vanuit Preventie met Gezag opgepakt die direct kunnen bijdragen aan de aanpak in Leeuwarden Oost. Bij deze onderzoeken staat steeds één vraag centraal: wat kunnen we beter doen vanuit het MultiTeam PmG Leeuwarden Oost? De uitkomsten worden benut om handelingskaders te versterken en de gezamenlijke aanpak verder aan te scherpen.

Wie meer wil weten over de onderliggende onderzoeken en data, vindt in Bijlage A een overzicht van de gebruikte bronnen.

3.6 Geleerde lessen over 2025

We starten met een korte terugkoppeling op de lessen uit 2024 en hoe we die afgelopen jaar hebben omgezet in werkwijze, ritme en resultaat in de wijken. Vervolgens benoemen we de nieuwe lessen van 2025: kort, concreet en met voorbeelden, zodat helder is wat werkt, waar we nog zoekende zijn en waar we op doorbouwen. Doel: leren benutten om beter te sturen, voorspelbaar uit te voeren en samen met bewoners en partners duurzaam verschil te maken.

Terugkoppeling geleerde lessen 2024

In 2025 hebben we de werkwijze structureel verankerd door dichtbij bewoners aanwezig te zijn én wijkgericht samenwerken te verdiepen, onder meer via allianties met informele leiders. Trekkerschap en capaciteit zijn helder belegd, waardoor de uitvoering goed op gang is gekomen. We zijn kleinschalig gestart en hebben daarna gericht opgeschaald, bijvoorbeeld met voedseltuinen en veelzijdig bewegen. Daarbij sloten we steeds bewust aan op regulier werk. Beslissingen zijn genomen op basis van gezamenlijke analyse, en monitoring is vanaf de ontwikkelfase ingericht om daadwerkelijk te kunnen sturen. Zo zijn de lessen van 2024 aantoonbaar omgezet in werkwijze en resultaat in de wijk, zie hoofdstuk 3 voor concrete voorbeelden.

In de klei & op de kaart: leren op twee sporen

In 2025 werd duidelijk dat niet alleen onze aanpak verandert, maar ook hoe we leren en sturen. We leren dubbel: in de klei sturen we bij op tempo, samenwerking, bewonersbetrokkenheid en uitvoeringskracht; op de kaart leggen we vast wat de interventie precies liet werken. Uit elke interventie destilleren we de werkzame bouwstenen die ook in een andere context inzetbaar zijn. Zo blijft de uitvoering wendbaar, en ontstaat tegelijk een fundament waarop partners duurzaam kunnen voortbouwen, ook buiten deze wijk.

1 Meer nabijheid en stabiele aanwezigheid werkt

Bewoners ervaren vertrouwen wanneer professionals structureel in de wijk aanwezig zijn: in het buurthuis, bij wijkpanels of tijdens Buurpraat. Vaste gezichten en voorspelbare momenten worden ervaren als waardering, maken signalen sneller zichtbaar en zorgen dat besluiten begrijpelijk en gedragen worden. Ook als het wringt, blijven we zichtbaar, aanspreekbaar en in gesprek. We zijn er in goede én lastige momenten, benoemen spanning en blijven professioneel aanwezig. Zo bouwen we aan echte relaties die door de tijd heen sterker worden. Continuïteit in aanwezigheid is daarmee een randvoorwaarde voor samenwerking tussen bewoners, professionals en overheid.

2 **Bewonersbetrokkenheid is waardevol én niet eenvoudig**

We ondernemen veel om bewoners te betrekken, maar het blijft zoeken: vertrouwen vraagt tijd, nabijheid en uitleg. Het tempo van bewoners (wennen, meebeslissen) en het tempo van systemen (deadlines, middelen) lopen niet altijd gelijk. Expliciet tempo-afstemmen, soms versnellen om kansen te pakken, soms vertragen voor begrip en draagvlak, voorkomt ruis en houdt bewoners en partners aangehaakt. Blijven als het spannend wordt, vraagt tijd, vakmanschap en heldere veiligheidskaders. Dat betekent duidelijke afspraken over wat kan en wat niet (en waarom), professionele vaardigheden voor het voeren van lastige gesprekken, en consequente terugkoppeling: wat nemen we mee, wat doen we wanneer, en hoe blijven we bereikbaar.

3 **Zonder follow-up weet je niet of het werkt**

Zonder follow-up weten we niet of een interventie oplevert wat we bedoelen. Met follow-up bedoelen we dat we na een afgesproken periode (bijvoorbeeld 6–8 weken) bewust terugkomen bij dezelfde bewoners, ouders, leerlingen en professionals: is er echt iets veranderd, wat hielp of hinderde, en wat passen we aan?

Bij drempelverlagende inzet, zoals toegang tot kinderopvang, kijken we of ouders het aanbod hebben gebruikt en of het hen hielp om stappen te zetten richting werk of scholing. Zo kunnen we bijsturen en vastleggen welke onderdelen van een aanpak daadwerkelijk werken.

Bij het Programma School & Omgeving monitoren we of kinderen profiteren van een rijkere leeromgeving, of ze meer woorden leren kennen, nieuwe ervaringen opdoen en hun horizon verbreden. We kijken ook onder welke condities dat het beste lukt: hoe we tijd, ruimte en begeleiding zo kunnen organiseren dat het veilig, betekenisvol en uitvoerbaar is. Zo kunnen we nu bijsturen en tegelijk vastleggen wat werkt als bouwsteen binnen Leren op twee sporen.

4 **Werken in de wijk vraagt maatwerk én kaders**

Met werken in de wijk bedoelen we: een vast klein team om de bewoner heen, zichtbaar aanwezig in de buurt en samen oppakt wat nodig is, bijvoorbeeld via MOOST, lifecoaches, MultiTeam of een wijkbedrijf. De bewoner wordt niet doorgeschoven; het team regelt, draagt warm over en blijft aanspreekpunt. Dit dichtbij-werken geeft vertrouwen, voorkomt ruis en versnelt passende hulp. Tegelijk vraagt dit duidelijke kaders: heldere afspraken met gemeentelijke teams en partners over mandaat, privacy, toegang tot voorzieningen/budgetten, rolverdeling en terugkoppeling. Zo blijft maatwerk consistent en uitvoerbaar, en is de wijkgerichte plus geen los eiland maar onderdeel van de gezamenlijke aanpak.

5 **Verantwoordelijkheid in de wijk beleggen werkt**

Bij het Gezinslab is in de loop van het project duidelijk geworden dat het effectiever is om de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk in de wijk te leggen, bij wijkcentrum Bilgaard en Netwerkcentrum Leeuwarden/De Klomp. Daarmee is de structuur eenvoudiger geworden en het eigenaarschap beter belegd. De les: als interventies groeien, moet het leiderschap mee naar de plekken waar het gebeurt.

6 Aansluiten bij jongeren vraagt erkenning van hun leefwereld

Sommige jongeren bewegen/bevinden zich in de straatcultuur/vinden herkenning in de straatcultuur en ervaren niet vanzelf aansluiting bij instituties. Wanneer professionals de codes, context en taal van jongeren niet beheersen of afwijzen, vergroot dat de afstand in plaats van de veiligheid. Daarom bewegen wij toe naar de jongere: open en zonder oordeel over hun leefwereld/straatcultuur. We sluiten aan op school, straat en sport met passende taal, herkenbare werkvormen en geloofwaardige begeleiders (bijv. peercoaches, jongerenwerkers, BuurtBazen, trainers). We blijven in gesprek als het schuurt: we begrenzen waar nodig, maar wijzen hun leefwereld niet af. Zo bouwen we een betrouwbare relatie en versterken we weerbaarheid, met meer kans dat jongeren ons vinden én blijven.

7 Resultaatfinanciering: lessen meenemen, geen opschaling

De pilot resultaatfinanciering was bedoeld om een andere manier van financieren te testen die beter aansluit bij wat inwoners nodig hebben. De pilot gaf waardevolle inzichten in de samenwerking met sociaal ondernemers en in het sturen op resultaten. We zagen daarbij op meerdere leefgebieden verbetering bij inwoners. Omdat de gemeente deze resultaten niet op dezelfde manier meet in de reguliere aanpak, ontbreekt echter een robuuste vergelijking. Daardoor kunnen we niet vaststellen of de methode aantoonbaar beter werkt en schalen we de pilot niet op. De werkzame principes, zoals heldere doelen, resultaatgericht werken vanuit het bewonersperspectief en vaste meetmomenten adviseren we mee te nemen in de reguliere werkwijzen.

We werken volgens leren op twee sporen: operationeel bijsturen waar de wijk dat vraagt, en tegelijk de werkzame bouwstenen vastleggen. Zo verbinden we wendbare uitvoering aan een groeiende, overdraagbare aanpak, onafhankelijk van interventie of financieringsstroom.

Hoofdstuk 4: Wat is bereikt en wat is gedaan

Per pijler en per interventie maken we zichtbaar wat er in 2025 is gedaan en wat dat heeft opgeleverd, zowel inhoudelijk als financieel. Als een doelstelling (nog) niet is gehaald of we onderweg de koers hebben aangepast, wordt dat apart toegelicht, zodat duidelijk is wat er gebeurd is en wat we daarvan leren.

4.1 Wat is bereikt?

- Doelrealisatie op koers of gelukt
- Doelrealisatie niet gelukt/gestopt
- Anderszins het toelichten waard

Te bereiken ambitie	Status realisatie ambitie
Ambitie	
Binnen 20 jaar in de 5 wijken van Leeuwarden Oost armoede van generatie op generatie doorbreken.	●
Impact (hogere doel)	
Met een speciaal programma maakt de gemeente de komende twintig jaar met vijftig partners in de stad Leeuwarden Oost leefbaarder. Iedereen moet er fijn kunnen wonen, met een goede opleiding, een volwaardig inkomen en in een goede gezondheid.	●
Lange termijn effecten (outcome)	
De bewoners van Leeuwarden Oost ervaren een goede kwaliteit van leven middels toename in bestaanszekerheid, kansengelijkheid, leefbaarheid en vertrouwen.	●
De bewoners van Leeuwarden Oost hebben perspectief op leren, werk, wonen, gezondheid en een veilige en leefbare omgeving.	●
Korte termijn effecten (output)	
Realisatie interventie en projectdoelen	● ●

Ambitie, impact, outcome en output

Doelstelling van het programma is om op lange termijn (20 jaar) de intergenerationele armoede te doorbreken. Daarvoor worden interventies ingezet. De uitkomsten van deze interventies worden per jaar gemonitord (output). We zijn geïnteresseerd in het gezamenlijke effect van alle interventies op langere termijn. Daarom wordt per pijler de outcome gemonitord. Deze outcome- indicatoren worden bijgehouden in het dashboard Leeuwarden Oost (<https://leeuwarden.incijfers.nl/dashboard/leeuwarden-oost/>).

De gewenste outcome is een effect op (middel)lange termijn en daarom zal er na 4 jaar een evaluatie van de outcome ontwikkeling plaatsvinden.

Toelichting op wat bereikt en gedaan is

- Prestatie behaald
- Prestatie niet behaald
- Anderszins het toelichten waard

Algemene toelichting op wat is bereikt

Het programma heeft een looptijd van twintig jaar. In 2025 hebben we een stevige start gemaakt met onze ambitie om de intergenerationele armoede in Leeuwarden Oost te doorbreken. We liggen op koers met de uitvoering van de meeste interventies en projecten. 2025 was het jaar waarin het grootste deel van de activiteiten die in 2024 nog in de ontwerpfase zaten, ook echt in uitvoering is gekomen. Met het ontwikkelprogramma binnen de pijler Wonen kiezen we een fysieke ontwikkelrichting voor het stadsdeel die de sociale opgave ondersteunt. Binnen dit programma zijn vijf projecten geselecteerd en door het Rijk gefinancierd, zodat we deze ook daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Ook binnen de pijler Werk zijn in 2025 de eerste activiteiten gestart. De meeste activiteiten zijn nu in uitvoering en er ontstaat steeds meer ruimte voor samenwerking tussen partners en voor integrale afstemming over activiteiten. Met een ketenuitwerking willen we de samenhang in de aanpak beter zichtbaar maken en daar gezamenlijk op sturen, zodat we de afgesproken doelen zo goed mogelijk bereiken. In 2025 zijn samen met alle partners vervolgaanvragen voor meerjarige rijksfinanciering ingediend en toegekend. Daarmee is de basis van het programma opnieuw meerjarig geborgd.

Op de volgende pagina wordt per pijler en per interventie aangegeven of de beoogde realisatie (output/resultaat) behaald is. Tevens wordt aangegeven of er sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking (conformbovengenoemde gekleurde bolletjes).

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Programma	Programma -bureau	Apparaatkosten en uitvoeringsbudget	Uitvoeringscapaciteit programma	Het programmabureau is verantwoordelijk voor het bewaken van de voortgang en coördineren van het programmaplan en monitoring. Het bureau stimuleert verbinding tussen het netwerk van partners in de wijken voor de interventies van het programmaplan. De SPUK-aanvraag 2026-2028 en Preventie met Gezag 2026-2029 zijn in afstemming met de partners gedaan en toegekend door het Rijk. Verantwoordelingen naar financiers en fondsen is uitgevoerd.	●	●
	Kwantitatieve en kwalitatieve monitoring	Monitoring effect (cijfers en data) en duiding programma	Monitoring effect programma	Er is een nieuw monitoringsplan opgesteld die de eerste helft 2026 wordt opgeleverd. Hierin wordt de kwalitatieve en kwantitatieve monitoring verwerkt.	●	●
Bewonersbetrokkenheid	Plannen bewoners	Sociaal beheerder MFC Vrijheidswijk	Toename bewonersbetrokkenheid	Door de sociaal beheerder van het MFC Vrijheidswijk zijn er regelmatig wijkbijeenkomsten georganiseerd voor en met bewoners. Daarnaast zijn er ook veel collectieve activiteiten georganiseerd voor en door de wijk die goed werden bezocht en gewaardeerd.	●	●
		Wijkplannen		In 2025 is een deel van de wijkplannen uitgevoerd. Gezien het tempo dat aansluit op de uitvoeringscapaciteit van de wijkorganisaties zijn de wijkplannen verlengd van 2026 tot en met 2030. In 2026 worden de wijkplannen geëvalueerd met de wijkbewoners en op basis van deze evaluatie worden er wijkplannen weer geactualiseerd voor de komende periode.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
				<p>Bewonersbetrokkenheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> Er is mede dankzij de inzet van de Nieuwe Route een nieuw wijkpand gestart in Camminghaburen. In buurthuis Welgelegen is het bestuur versterkt en is er een fysiek en sociaal plan van eisen opgesteld om een aanstaande verbouwing van het wijkcentrum te realiseren. In Bilgaard is samen met het wijkcentrum een 3-wekelijks ontmoetingsmoment tussen bewoners en professionals gerealiseerd; Buurtpraat. In de Vlietzone is een onderzoek geweest naar de oprichting van een wijkbedrijf. In 2026 worden de ontwikkelplannen van wijk- en bewonersbedrijven verder uitgewerkt met de wijkorganisaties. <p>Zakelijk leider MFC Vrijheidswijk: De zakelijk leider van MFC Vrijheidswijk heeft 28 nieuwe vrijwilligers kunnen aantrekken voor onder andere de schoonmaak van het hele gebouw en het uitvoeren een kledingwinkel.</p> <p>Huur extra ruimte Heechterp-Schieringen: Voor het bewonersbedrijf is er extra ruimte gehuurd om hun activiteiten te kunnen uitvoeren met hun samenwerkingspartners. De ruimte zorgt voor laagdrempelig contact met de jongeren en een betere samenwerking tussen het bewonersbedrijf H/S en professionals.</p>	●	●
	Bewoners- participatie	Wijk- en bewoners- centra en participatie	Inwoners hebben meer betekenisvolle, informele contacten (familie, vrienden, burens en/of collega's) en kunnen vertrouwen op professionals die maatwerk leveren.	De pilot is per augustus 2025 afgerond. In totaal zijn over de periode 2023 tot en met 2025 101 trajecten succesvol gedeclareerd van de 144 bereikte inwoners. Uit het onderzoek uitgevoerd door Purpose blijkt dat de deelnemers merkbare en meetbare resultaten boekten dankzij de begeleiding van de sociaal ondernemers. Zo namen ervaren geluk en gezondheid toe. Maar ook de fysieke-, mentale- en financiële gezondheid nam toe. 81% van de deelnemers is gestart met een activiteit zoals werk, vrijwilligerswerk of een opleiding. Tot slot voelden inwoners zich begrepen en gehoord door de sociaal ondernemers.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Leren		Rijke schooldag	Er is voor alle kinderen en jongeren structureel extra leer- en ontwikkeltijd op de 10 plus IKC's	Voor 1.648 kinderen van 4-12 jaar is er tot 5 uur extra leer- en ontwikkeltijd per week gerealiseerd.	●	●
		Ontwikkeling jonge kind	Signalen worden vroeger opgepakt (bijv. psychische of sociaal emotionele problemen, dreigende schooluitval)	Breed toegankelijke kinderopvang: In 2025 hebben 19 kinderen van 14 gezinnen gebruik gemaakt van breed toegankelijke kinderopvang, zodat ouders een traject richting werk of opleiding konden volgen. Alle beschikbare plekken waren het grootste deel van het jaar gevuld. In totaal 50 dagen (99 dagdelen). Training pedagogische IKC-medewerkers: Er zijn 25 pedagogische IKC-medewerkers voor de doelgroep 2-6 jaar getraind en gestart op 10 IKC's.	●	●
	School & omgeving		Kinderen en jongeren hebben vaker een goede start en een stabiel en veilig thuis.	Jeugdverpleegkundigen: De jeugdverpleegkundigen hadden contact met 48 gezinnen, variërend van contact aan de voordeur tot huisbezoeken. 8 gezinnen zijn intensiever begeleid met preventieve opvoedondersteuning en psychosociale begeleiding. Het betreft gezinnen die niet bij het consultatiebureau kwamen.	●	●
		Scoren voor gezondheid	Meer sport en bewegen realiseren voor basisschoolkinderen	In 2025 is het programma Expeditie Gezondheid op 6 IKC's uitgevoerd (totaal 11 groepen, 79 deelnemende leerlingen.)	●	●
	Soepele overgang PO-VO	Huiswerkbegeleiding	Huiswerkondersteuning (Nieuwe Stads Weeshuis) op drie locaties in Leeuwarden Oost.	Er zijn in totaal 42 kinderen bereikt en 9 vrijwilligers hebben deelgenomen. Leerlingen zijn gemotiveerder om naar school te gaan en schoolse zaken op te pakken. Ouders worden nauw betrokken bij BOOST. Deze steun van ouders heeft duidelijke meerwaarde voor de leerlingen van BOOST om schoolse zaken op te pakken en uit te voeren.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Leren	leder kind een coach	lifecoaching	<ol style="list-style-type: none"> Alle kinderen en jongeren kunnen kiezen voor een coach/rolmodel tijdens hun schoolcarrière. Jongeren kunnen opkomen voor hun eigen wensen, grenzen en behoeften. Signalen worden vroeger opgepakt (bijv. psychische of sociaal emotionele problemen, dreigende schooluitval). 	Er zijn 85 jongeren begeleid (meting Q2 2025). Er is een maatschappelijke Kosten/Baten analyse (MKBA) uitgevoerd. Dit is met veel (landelijke) interesse ontvangen en breed verspreid. De uitkomsten van dit MKBA hebben een grote bijdrage geleverd aan het proces om deze functies gemeentelijk te borgen (Doorstroompunt).	●	●
		Ouderbe- trokkenheid	Ouders kijken mee en weten wat er gebeurt en ouders hebben meer (taal)vaardigheden om hun kinderen te ondersteunen in hun ontwikkeling.	Op 3 IC's zijn ouderschapsklassen gestart door dbieb, waarmee 64 ouders zijn bereikt. Daarnaast hebben 210 mensen in de wijken meegedaan aan trainingen voor basisvaardigheden via dbieb en zijn 18 deelnemers gekoppeld aan een taalmaatje (zie ook pijler Gezondheid).	●	●
		Klasse!Kas	Er komen geen jongeren meer in problematische schulden door vroegtijdig en adequaat handelen.	Er hebben 4 groepen op 3 IC's Klasse!Kas uitgevoerd met een bereik van 84 leerlingen.	●	●
		Jongeren financieel zelfredzaam	Jongeren komen financieel beter rond.	Per 2024 is een plan met de uitvoerders op de VO-scholen en wijken ontwikkeld dat in 2025 is uitgevoerd. Hierin is een doorgaande leerlijn in het onderwijs ontstaan waarin leerlingen met geld leren omgaan. Daarnaast heeft er specifieke inzet plaatsgevonden, namelijk het wijkgericht budgetloket door Amaryllis. Amaryllis heeft in 2025 69 unieke jongeren geholpen.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden		
					Inhoudelijk	Financieel	
Werken	Werken in de wijk	Vrijwilligersvergoeding	1. Werken loont meer en er zijn minder drempels om te kunnen werken: meer vaste contracten, mogelijkheden voor omscholing en kinderopvang 2. Werkgevers bieden meer baangaranties, ontwikkelingsmogelijkheden en stageplaatsen (op maat) voor (werkende) bewoners 3. Hogere participatie aan wijkverbetering/meer werk in de wijk	In Heechterp/Schieringen zijn er dankzij de vrijwilligersvergoeding 9 extra mensen aan de slag gegaan in het groen bij het bewonersbedrijf. In de Vrijheidswijk zijn er 21 extra vrijwilligers gestart bij de schoonmaak van het wijkbedrijf van de Blokkendoos en 7 mensen bij de V-shop, de kledingwinkel van de Blokkendoos.	●	●	
			Basisbanen	Er zijn 10 mensen met een basisbaan in Leeuwarden Oost. Van de 10 banen zijn er 4 bij een bewonersbedrijf en 6 bij overige bedrijven. Van de 10 banen zijn er 8 verlengd (maar lopen in 2026 af), 1 regulier uitgestroomd en 1 niet verlengd.	●	●	
			Activerende kinderopvang		In 2025 zijn de voorbereidingen getroffen om deze pilot per 2026 te starten op IKC Prins Maurits met een consultant werk op school. Kinderen van ouders die in een traject komen, kunnen gebruik maken van kinderopvang (BSO).	●	●
		Baan-matching/ Leren is werken	Jongeren UIT de bijstand		In 2025 is het team MOOST gestart. <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn 121 jongeren in begeleiding genomen. • Er zijn 70 deurbezoeken uitgevoerd, waarvan 58 gesprekken hebben plaatsgevonden. • Het Jobcenter MOOST draait wekelijks in Wijkcentrum Bilgaard en heeft 60 jongeren ondersteund richting werk of onderwijs. 	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden		
					Inhoudelijk	Financieel	
Wonen	Verduurzaming Leeuwarden Oost (VLO)	Verduurzaming Leeuwarden Oost (VLO)	Er worden 1600 particuliere woningen verduurzaamd en 1600 bomen/struiken gepland de komende 10 jaar.	De pilot Verduurzaming Leeuwarden Oost is in 2025 opgeschaald met het openstellen van de subsidieregeling. Ruim 400 huishoudens zijn het afgelopen jaar bezig geweest met verduurzaming. Bij de 38 woningen die mededen aan de pilot zijn alle werkzaamheden grotendeels afgerond. Er zijn 113 extra bomen aangeplant.	●	●	
	Misstanden particuliere verhuur	Buurtregisseur Vlietzone	Bewoners ervaren een goed particulier verhuurderschap met goed contact met de verhuurder, eerlijke huurprijzen en tijdig onderhoud.	In 2025 heeft de focus van de wijkregisseur gelegen op het aankaarten van problemen rondom panden, het organiseren van een voorlichtingsavond over huren, het zichtbaar zijn in de wijk en de samenwerking met de bewonersorganisaties.	●	●	
	Sociale plus	Sociale plus op de herstructurering van Heechterp	inwoners hebben meer betekenisvolle, informele contacten (familie, vrienden, buren en/of collega's) en kunnen vertrouwen op professionals die maatwerk leveren.	In 2025 zijn Elkien en Amaryllis gestart met de gezamenlijke huisbezoeken. De herstructurering van Elkien verloopt per blok. 52 huishoudens zijn bezocht het afgelopen jaar geïnformeerd en waar nodig ondersteund op diverse leefgebieden.	●	●	
	Gezonde leefomgeving	Sociale voedseltuinen en	Sociale voedseltuinen en	In Heechterp-Schieringen zijn 2 sociale voedseltuinen gestart en hebben een heel plantseizoen kunnen draaien. Vanuit de tuin aan de Schieringerweg konden 37 huishoudens voorzien worden van groente en fruit en waren er 25 vrijwilligers actief. In het najaar is een begin gemaakt met de tuin in Bilgaard. De tuinen worden ontwikkeld in samenwerking met de stichting Sociale Voedseltuinen Leeuwarden en bewonersorganisaties.	In Heechterp-Schieringen zijn 2 sociale voedseltuinen gestart en hebben een heel plantseizoen kunnen draaien. Vanuit de tuin aan de Schieringerweg konden 37 huishoudens voorzien worden van groente en fruit en waren er 25 vrijwilligers actief. In het najaar is een begin gemaakt met de tuin in Bilgaard. De tuinen worden ontwikkeld in samenwerking met de stichting Sociale Voedseltuinen Leeuwarden en bewonersorganisaties.	●	●
				Grofvuilproef	Op verschillende locaties in het stadsdeel heeft afgelopen jaar de grofvuilproef gedraaid. Tijdens inzamelmomenten stond een bemande container van Omrin in de wijk waar bewoners hun grofvuil en bruikbare spullen konden brengen. Eerste 5 maanden lieten een grillig verloop zien wat betreft het aanbod van gedumpt grofvuil en verschillende aangeboden hoeveelheden per container. De opbrengst van de proef wordt nog verder onderzocht (vertraagd door de cyberaanval bij Omrin) waardoor de proef is verlengd t/m maart 2026.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Gezondheid	Gezinslab en buurtge- zinnen	Gezinslab	In de wijknetcentra kunnen gezinnen terecht met vragen op alle leefgebieden. Vrijwilligers organiseren samen met en voor de bewoners tal van collectieve activiteiten, aansluitend bij de behoeften van gezinnen.	Het Gezinslab wordt uitgevoerd in het Wijkcentrum Bilgaard en het Netwerkkentrum Leeuwarden/De Klomp. Op deze 2 locaties komen wekelijks gemiddeld 750 bewoners met enkelvoudige en complexe vragen die op alle levensgebieden betrekking kunnen hebben. De interventie is zeer succesvol en de focus ligt nu op het transitievraagstuk in het sociaal domein.	●	●
		Buurtge- zinnen	Signalen worden vroeger opgepakt. Afname gebruik jeugdhulp.	Er zijn in 2025 39 aangemelde vraaggezinnen bij buurtgezinnen, waarvan 23 koppelingen gemaakt konden worden in gemeente Leeuwarden. 9 matches zijn gemaakt in Leeuwarden Oost. Een aantal aanmeldingen in Leeuwarden Oost is doorgeleid, vanwege een te zware hulpvraag (kinderen die thuis zitten, onveiligheid of complexe problematiek bij ouders).	●	●
	Vakantiebank	Er kunnen gezinnen op vakantie gaan die dat al vijf jaar niet konden.	Er zijn in 2025 14 gezinnen op vakantie gegaan; in totaal 61 personen (24 volwassenen en 37 kinderen).	●	●	
	Kunst in je buurt	Elke wijk kan een culturele activiteit kiezen die op maat is ontwikkeld voor de wijk.	In alle 5 wijken van Leeuwarden Oost is een kunstenaar(scollectief) gestart en er zijn 765 bewoners bereikt. De kunstenaars zijn mede geselecteerd door sleutelfiguren uit de wijken en de kunstenaars sluiten aan bij behoeften van de bewoners. De effecten van de aanpak worden wetenschappelijk gevolgd door de RUG.	●	●	
	Gezond in de wijk	Gezonde voedsel en beweegom- geving scholen	Inwoners zijn tevredener over de kwaliteit van hun woonomgeving; route naar school nodigt uit tot spel, ontmoeten en bewegen.	120 ouders en 40 kinderen van 6 Integrale Kind Centra in Leeuwarden Oost hebben geparticipeerd in het onderzoek. De IKC's zijn: IKC Prins Maurits, IKC de Wielen, IKC Alexia, IKC de Sprong, IKC Plataanschool en IKC Trianova.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
		Sociale plus Skills Garden	Beweegactiviteiten in de wijk organiseren, bewoners opleiden tot sportbegeleider en inzet van een mobiele skills garden.	3 jongeren en 9 professionals uit LO opgeleid; 35 deelnemers voor inspiratiesessies en 1 mobiele Playce en 1 ASM-pannakooi gerealiseerd.	●	●
		DBieb	Inwoners hebben meer vaardigheden om gezond te leven door collectieve activiteiten in de wijk en individuele ondersteuning	In 2025 hebben 210 volwassenen deelgenomen aan collectieve activiteiten en trainingen voor het verbeteren van de basisvaardigheden.	●	●
		Bestaans- zekerheid	Taalmaatje		In 2025 zijn in totaal 39 koppelingen gerealiseerd, waarvan er momenteel nog 31 actief zijn. Dit betreft uitsluitend nieuwe koppelingen in 2025. De koppelingen die in 2024 zijn gestart vallen hier niet onder. In 2024 zijn 18 koppelingen tot stand gekomen. Het huidige aantal actieve vrijwilligers bedraagt 37.	●
Veiligheid	Preventie met Gezag	Project Preventie met Gezag	1. Intensieve samenwerking tussen lokale partijen en strafketenpartners en een goed gevulde gereedschapskist waaruit met Multiteam kan putten zonder wachtlijsten 2. Een domein overstijgende, gebiedsgerichte aanpak gericht op het voorkomen van ondermijnende en georganiseerde criminaliteit binnen de meest kwetsbare wijken	MultiTeam: Nieuwe aanmeldingen in 2025: 26, waarvan 25 getriageerd en 1 afgewezen na pre-screening. Totale caseload 31-12-2025: 53 Cases succesvol afgesloten in 2025: 13 Voorlichtingen: • Door Jongerenwerk in 2025: 10 scholen en 27 klassen (PO, V(S)O en MBO) • Door Halt in 2025: 6 scholen en 83 klassen (PO en V(S)O) Klassendialogen: 3x Voorlichtingen aan ouders: 6x Voorlichtingen aan professionals: 9x Cambuur Dreamschool: Totaal aantal jongeren in traject in 2025: 40 Aantal jongeren uitgestroomd naar een baan: 5 Aantal jongeren uitgestroomd naar school: 10 KansRIJK: Totaal aantal jongeren aangemeld voor KansRIJK traject in 2025: 12 Aantal jongeren traject afgerond: 8	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
	Buurtba- zen	Inzet 2 professionals (op groepsniveau en activiteiten- budget)	De levensloopaanpak wordt sluitend gemaakt. Hierdoor zijn kinderen, jongeren en jongvolwassenen tijdig in beeld vanuit zowel preventief als repressief oogpunt en wordt er een aanpak op maat ingezet	Bereikte jongeren in 2025: Intensief contact (ook casusniveau): 100 • Open Jongereninloop per (wekelijkse) avond: 10 - 15 • Aantal evenementen/ groepsactiviteiten: 14 Gemiddeld aantal jongeren aanwezig per activiteit: 70 - 80	●	●

4.2 Financiën

Algemeen

De gerealiseerde dekking over 2025 bedraagt € 13,1 mln. Een groot deel van de financiën komt vanuit de gemeente (regulier en fondsen coalitieakkoord) en het Rijk (SPUK Kansrijke wijk). De financiële middelen voor Leeuwarden Oost, zoals de fondsen van gemeente en Rijk, zijn financieel weggezet bij de partners. Niet uitgegeven middelen worden doorgeschoven naar de volgende jaren. Voor de SPUK Kansrijke wijk is eind 2025 een doorschuifverzoek aan het Rijk gedaan om een deel van de middelen door te schuiven naar 2026 ad € 1,0 mln. Tevens is een nieuwe SPUK Kansrijke wijk 2026-2028 van € 18,0 mln., Preventie met Gezag 2026-2029 van € 6,5 mln. en een 5-jarige pilotfinanciering voor BuurtBazen van € 0,8 mln. toegekend. Daarmee is de borging voor succesvolle interventies voor de komende jaren geregeld. Aandachtspunt voor de komende jaren is de gemeentelijke financiering na 2026.

Financiële afwijkingen

Over 2025 heeft de uitvoering van het programma Leeuwarden Oost zich bewogen binnen de financiële kaders zoals vastgesteld binnen de begroting. Er is geen sprake van financiële afwijkingen die een toelichting behoeven.

Gerealiseerde dekking 2025

Hieronder een overzicht van de gerealiseerde dekking over 2025 voor het Programma Leeuwarden Oost op cashflowniveau.

Tabel gerealiseerde dekking (cashflow) over 2025

Bedragen x €1.000

Partij	Wie/wat	Bron	Totaal
Rijk	Ministerie BZK Ministerie J&V Ministeries BZK/OCW/SZW/VRO Ministerie VWS	Decentrale uitkering	€ 80
		Preventie met Gezag	€ 1.729
		SPUK Kansrijke wijk	€ 4.435
		SPUK GALA	€ 106
			€ 6.351
Gemeente	Domeinen Reserve	Exploitatie	€ 1.318
		Budgetoverheveling (VHF)	€ 3.500
		ISV III	€ 151
		Fondsen coalitieakkoord	€ 1.296
			€ 6.265
Partners	Bestuur LO Fonds Nuts Ohra Nieuwe Stads Weesh St De Friesland	Facturen	€ 109
		Subsidie	€ 154
		Subsidie	€ 9
		Subsidie	€ 198
			€ 470
Eindtotaal			€ 13.086

Toelichting

De begrote dekking over 2025 bedroeg € 13,0 mln. De gerealiseerde dekking bedraagt € 13,1 mln. Er is dus € 100K meer aan dekking ontvangen over 2025. Dit komt met name door extra (decentrale) uitkeringen van Rijk ter bevordering “Democratisch burgerschap” € 30K en “Ondersteuning integrale aanpak” € 50K.

Aanvullend zijn woontopmiddelen € 7,2 miljoen van het Rijk toegekend aan Leeuwarden Oost in 2025 voor de verbetering van maatschappelijke voorzieningen in de wijken.

Hoofdstuk 5: Monitoring stand van zaken over 2025

De ontwikkeling van een stevige monitoringsstructuur heeft in eerdere jaren vertraging opgelopen, mede doordat ondersteuning vanuit het Kennisnetwerk later op gang kwam (zie Hoofdstuk 2, V van Vooruitgang).

In 2025 is daarom afgesproken dat Leeuwarden Oost en de gemeente monitoring gezamenlijk organiseren. Met externe ondersteuning is de basis gelegd om monitoring te laten draaien om begrijpen van effecten voor bewoners, in plaats van alleen het registreren van activiteiten.

Door het programma als levenslooppaanpak te benaderen, kan de samenhang tussen interventies beter zichtbaar geworden en kunnen we gericht sturen vanuit het perspectief van de bewoner.

Ontwikkeling van het nieuwe monitoringsplan

In 2025 is gewerkt aan de opzet van een nieuw monitoringsplan, dat in de eerste helft van 2026 wordt opgeleverd. In dit plan worden indicatoren, dataverzameling en evaluatiecycli aangescherpt. Een belangrijk onderdeel is het vergelijken van nieuwe interventies met bestaande werkwijzen, zodat onderbouwd kan worden welke aanpakken effectief zijn en welke structureel geborgd moeten worden. Daarmee verschuift monitoring van een ondersteunend proces naar een strategisch instrument voor sturing en verantwoording.

De inhoud van het monitoringsplan is opgebouwd uit vijf bouwstenen: programmadoelen, interventies, kwantitatieve monitoring, kwalitatieve monitoring en betekenisgeving van uitkomsten. De programmadoelen, inclusief veiligheid en bewonersbetrokkenheid, vormen daarbij het kompas. Interventies worden hieraan gespiegeld: draagt een aanpak aantoonbaar bij aan het doel, en zo ja, hoe?

In werksessies zijn de interventies thematisch geordend en in kaart gebracht in welke fase ze zitten: verkenning, voornemen, realiseren of vervolg. Zo weten we waar alles in fase staat en dat geeft inzicht in de relatie tot het effect in de cijfers.

Ook hebben we afspraken gemaakt over het niveau van monitoring per interventie. Niet alles hoeft even diep: voor sommige interventies is basisinformatie (bereik, realisatie, tevredenheid) voldoende, voor andere is verdiepend onderzoek nodig naar effecten, werkzame elementen of maatschappelijke kosten en baten. Met elkaar hebben we handvatten ontwikkeld: welke vragen stel je vóór de start (bijvoorbeeld over doelgroep, nulalternatief en wat nieuw is t.o.v. regulier aanbod), en welke informatie verzamel je tijdens de uitvoering (input, output, outcome)?

Tot slot zijn we gestart met het werken vanuit de veranderstrategie als gedeelde logica achter interventies: een veranderverhaal dat laat zien hoe input en activiteiten via output leiden tot effecten voor bewoners en impact op de langere termijn. Deze aanpak vormt het onderzoeksraamwerk voor verdiepend onderzoek en helpt om gezamenlijke aannames en verwachtingen expliciet te maken.

Bijlagen

Bijlage A - Bronnenoverzicht

In deze bijlage staan de belangrijkste documenten, onderzoeken, registraties en online bronnen die we hebben gebruikt voor deze jaarrapportage. De bronnen zijn opgenomen volgens de APA-stijl (7e editie) en waar mogelijk gegroepeerd naar type bron.

Beleidsdocumenten en programmastukken

Gemeente Leeuwarden. (2024). Jaarrapportage 2024 Leeuwarden Oost [Rapport]. Gemeente Leeuwarden.

Gemeente Leeuwarden. (2025). Begroting 2026 [Begroting]. Gemeente Leeuwarden.

Gemeente Leeuwarden. (2025). Ontwikkelprogramma Leeuwarden Oost [Programmadoocument]. Gemeente Leeuwarden.

Leeuwarden Oost. (2023). Ambitieplan Leeuwarden Oost [Programmadoocument]. Gemeente Leeuwarden.

Leeuwarden Oost. (2024). Programmaplan Leeuwarden Oost [Programmadoocument]. Gemeente Leeuwarden.

Leeuwarden Oost. (2025). Jaarplan 2025–2026 Leeuwarden Oost [Jaarplan]. Gemeente Leeuwarden.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (z.d.). Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) [Programmadoocument]. Rijksoverheid.

Ministerie van Justitie en Veiligheid. (z.d.). Preventie met Gezag [Programmadoocument]. Rijksoverheid.

Ministeries van BZK, OCW, SZW & VRO. (z.d.). Specifieke uitkering Kansrijke Wijken (SPUK) [Subsidieregeling]. Rijksoverheid.

Rijksoverheid & Gemeente Leeuwarden. (z.d.). Woondeal NPLV Leeuwarden Oost [Bestuurlijke overeenkomst].

Rapporten, evaluaties en onderzoeken

Gezinslab. (2025). Voortgangsrapportage Gezinslab fase 2 [Rapport aan financier FNO]. Gezinslab Leeuwarden Oost.

Leeuwarden Oost. (2025). Definitieve versie LO Lifecoaches: Eindrapport storytelling [Rapport, maatschappelijke kosten-batenanalyse]. Gemeente Leeuwarden.
<https://www.leeuwardenoost.nl/wp-content/uploads/2025/03/Definitieve-versie-LO-Lifecoaches-Eindrapport-Storytelling-vDef.pdf>.

PmG-partners Leeuwarden Oost. (2025). Reflectie op de aanpak Preventie met Gezag ten behoeve van de subsidieaanvraag PmG 2026–2029 [Interne reflectienotitie].

Purpose. (2025). Eindrapport pilot resultaatfinanciering Leeuwarden Oost [Onderzoeksrapport]. FNO Zorg voor Kansen. <https://www.fnozorgvoorkansen.nl/wp-content/uploads/2025/07/Eindrapport-pilot-Resultaatfinanciering-Leeuwarden-Oost.pdf>.

Rijksuniversiteit Groningen, Aletta Jacobs School of Public Health. (z.d.). Onderzoek naar de effecten van Gezond met Cultuur in Leeuwarden Oost [Lopend onderzoek]. (Resultaten volgen in 2027).

Data, monitoring en registraties

Bv SPORT. (2025). Registratie en rapportage sport- en beweegactiviteiten Leeuwarden Oost [Interne registraties].

Coördinator Veiligheid PmG. (2025). Mondelinge toelichting en interne notities ten behoeve van de jaarrapportage Leeuwarden Oost 2025 [Interne bron].

Gemeente Leeuwarden. (z.d.). Dashboard Leeuwarden Oost. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van <https://leeuwarden.incijfers.nl/dashboard/leeuwarden-oost/>.

Kennisnetwerk Leeuwarden Oost. (z.d.). Kennisagenda Leeuwarden Oost [Conceptnotitie]. (Wordt verder uitgewerkt in het integrale monitoringsplan).

Websites en online bronnen

Leeuwarden Oost. (z.d.). Impactfonds Leeuwarden Oost. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van <https://www.leeuwardenoost.nl/impactfonds/>.

Leeuwarden Oost. (z.d.). Nieuws. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van <https://www.leeuwardenoost.nl/nieuws/>.

Leeuwarden Oost. (z.d.). Wijkplannen Leeuwarden Oost. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van <https://www.leeuwardenoost.nl/documenten/wijkplannen/>.

Kunstkade. (z.d.). Gezond met Cultuur. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van [Gezond met Cultuur - Kunstkade](#).

Social media en online communicatie

Leeuwarden Oost. (2025). **Van theorie naar praktijk: financiële educatie op het terras** [LinkedIn-bericht]. Geraadpleegd op 18 februari 2026, van https://www.linkedin.com/posts/leeuwarden-oost_financi%C3%ABle-educatie-leeuwarden-oost-activity-7394673965106941952-KKsj.

Bijlage B - Begrippenlijst

Deze begrippenlijst bevat een bewuste selectie van termen die helpen om de aanpak van Leeuwarden Oost in één oogopslag te begrijpen. We lichten alleen begrippen toe die programmatisch of financieel van gewicht zijn, niet voor iedere lezer direct vanzelfsprekend zijn en in de context van Leeuwarden Oost een specifieke betekenis hebben. Algemene begrippen die in brede zin bekend zijn, nemen we hier niet op. Ook details over losse projecten worden vooral toegelicht in de betreffende hoofdstukken. Zo blijft deze lijst een compact kompas bij het lezen van de jaarrapportage.

IKC's

IKC staat voor Integraal Kind Centrum: een plek waar kinderopvang, onderwijs en soms ook zorg en welzijn samen optrekken rond kinderen van 0–12 jaar. Hier krijgen kinderen van 4–12 jaar, bovenop het reguliere aanbod, extra leer- en ontwikkeltijd via het programma School & Omgeving. Ook is er extra inzet voor kinderen van 2–6 jaar om de overgang van opvang naar basisschool te versterken en achterstanden vroeg te voorkomen.

Ambitie – impact – outcome – output

Vier niveaus waarop we doelen en resultaten beschrijven:

Ambitie: de richting op de lange termijn.

Impact: het verschil dat bewoners in hun leven merken.

Outcome: effecten op middellange termijn, zoals meer jongeren met een diploma of minder schulden.

Output: directe resultaten per jaar, bijvoorbeeld aantallen deelnemers, trajecten of verduurzaamde woningen.

Basisbaan

Een baan voor bewoners met afstand tot de arbeidsmarkt, met eenvoudig maar maatschappelijk nuttig werk in de wijk of bij een organisatie. Bewoners krijgen ritme, structuur en inkomen en leveren tegelijk een zichtbare bijdrage aan de maatschappij of hun buurt, bijvoorbeeld via wijk- of bewonersbedrijven.

Bewonersalliantie

Een vaste samenwerking tussen bewonersorganisaties in een wijk, zoals een bewonersbedrijf, buurtvereniging en wijkpanel. Zij maken samen plannen, stemmen activiteiten af en treden gezamenlijk op richting gemeente en partners.

Bewonersbedrijf

Een organisatie van en voor bewoners in de wijk. Vanuit het bewonersbedrijf voeren bewoners diensten uit voorbijv. de gemeente of corporaties, zoals het groenonderhoud, schoonmaak of zwervuil. Zo versterken zij hun buurt en ontstaan kansen op participatie, werkervaring en inkomen.

BuurtBazen

Specialistisch jongerenwerk waarbij jongeren uit de wijk zelf een zichtbare, positieve rol krijgen. Zij organiseren activiteiten, zijn rolmodel voor andere jongeren en dragen bij aan een sterke sociale basis op straat en in de wijk.

Dashboard Leeuwarden Oost en monitoringsplan

Het dashboard is een overzicht met kerncijfers over Leeuwarden Oost, onder andere over inkomen, onderwijs, gezondheid en veiligheid. In het monitoringsplan is vastgelegd welke indicatoren we volgen, hoe we data verzamelen en hoe we deze gebruiken om te leren en bij te sturen op effecten voor bewoners.

Gezinslab

Een laagdrempelige plek in de wijk (Wijkcentrum Bilgaard en Netwerkcentrum De Klomp) waar bewoners terecht kunnen met vragen op alle leefgebieden.

Ervaringsdeskundigen en professionals zoeken samen met hen naar oplossingen, met bewoners in the lead en de professional als steun op de achtergrond. Het versterkt de sociale basis in de wijk.

Gezond met Cultuur

Een programma waarin kunstenaars samen met bewoners in alle wijken van Leeuwarden Oost projecten ontwikkelen rond kunst en cultuur. Deze activiteiten versterken ontmoeting, creativiteit en (mentale) gezondheid. De effecten worden wetenschappelijk gevolgd door de Rijksuniversiteit Groningen.

Impactfonds Leeuwarden Oost

De stichting Leeuwarden Oost wordt meerjarig gefinancierd uit (weeshuis)fondsen. Er wordt bijgedragen aan meer impact voor bewoners en initiatieven. Gericht op wanneer reguliere regels, termijnen of budgetten van de gemeente niet aansluiten op wat een bewoner of initiatief nodig heeft. Het Impactfonds voorkomt dat waardevolle initiatieven of oplossingen vastlopen op het systeem en maakt snelle, passende beslissingen mogelijk.

Integrale aanpak

Een manier van werken waarbij partners niet vanuit losse projecten of afzonderlijke domeinen handelen, maar vanuit één gezamenlijke opgave voor kinderen, jongeren, gezinnen en wijken. Interventies in leren, werken, wonen, gezondheid, veiligheid en bewonersbetrokkenheid worden op elkaar afgestemd en waar mogelijk gecombineerd.

Ketenaanpak/ Levensloopbenadering

In Leeuwarden Oost kijken we mee met de bewoner tijdens de grote stappen in het leven, van voorschool tot werk, en van financiële opvoeding tot steun in de wijk. Op de momenten waarop het écht verschil maakt, bieden we extra ondersteuning zodat mensen niet uitvallen, maar verder kunnen bouwen. Daarom werken partners in de wijk samen als in een estafette: ieder pakt het stokje op het juiste moment over. Zo ontstaat één doorlopend pad, geen losse hulplijnen. Samen maken ze helder: de levensloopbenadering kijkt naar het leven van de bewoner; de ketenaanpak zorgt dat professionals daar naadloos op aansluiten.

Lifecoach

Een professional die jongeren met een complexe leefsituatie langdurig en persoonlijk begeleidt. De lifecoach kijkt mee op meerdere leefgebieden, blijft aan boord tot de jongere steviger staat en zorgt voor warme overdrachten in plaats van alleen doorverwijzen.

MOOST

De gebiedsgerichte ketenaanpak voor jongeren in de bijstand in Leeuwarden Oost. Een multidisciplinair team werkt vanuit vaste plekken in de wijk, zoekt jongeren actief op en werkt eerst aan stabiliteit in hun leven en daarna aan duurzame stappen richting werk, opleiding of passende dagbesteding.

MultiTeam PmG

Een integraal team binnen Preventie met Gezag waarin partners zoals gemeente, politie, jongerenwerk en justitiepartijen samenwerken rond jongeren die risico lopen om (verder) in de ondermijnende criminaliteit terecht te komen. Het team bundelt expertise en zet aanvullend maatwerk in, bovenop de reguliere inzet.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV)

Een landelijk programma voor twintig focusgebieden in Nederland waar leefbaarheid en veiligheid onder druk staan. Leeuwarden Oost is één van deze gebieden en ontvangt via het NPLV extra, meerjarige middelen om wijken veiliger, gezonder en kansrijker te maken.

Preventie met Gezag (PmG)

Een landelijk programma dat gemeenten ondersteunt om te voorkomen dat jongeren (8–27 jaar) afglijden naar ondermijnende criminaliteit.

Resultaatfinanciering (pilot)

Een vorm van financieren waarbij afspraken worden gemaakt over te behalen resultaten met inwoners (bijvoorbeeld welbevinden of een stap naar werk) in plaats van alleen over ingezette uren of activiteiten. In Leeuwarden Oost is hiermee in een pilot met sociaal ondernemers geëxperimenteerd. De werkwijze wordt niet één-op-één opgeschaald, maar de werkzame principes – zoals heldere doelen en vaste meetmomenten – worden zoveel mogelijk in de reguliere financiering verwerkt.

Sociale basis

Het netwerk van plekken, mensen en initiatieven in de wijk waar bewoners elkaar ontmoeten, meedoen en steun kunnen vinden. Denk aan wijkcentra, bewonersbedrijven, buurtverenigingen, vrijwilligers en sleutelfiguren. Een stevige sociale basis maakt het makkelijker om elkaar te vinden en problemen vroeg te signaleren.

Sociale plus (bij herstructurering)

Extra sociale inzet die wordt toegevoegd aan een fysieke ingreep in de wijk, zoals sloop, nieuwbouw of renovatie. In Heechterp werken corporatie Elkien en Amaryllis bijvoorbeeld samen: naast de verbetering van woningen krijgen bewoners via gezamenlijke huisbezoeken eerder ondersteuning als er veel op hen afkomt.

Sociale voedseltuin

Een tuin in de wijk waar vrijwilligers onbespoten groente en fruit verbouwen voor huishoudens met een kleine beurs die dat gratis kunnen krijgen. De sociale voedseltuinen zijn ook ontmoetingsplekken, waar bewoners buiten bezig zijn, leren over gezond eten en samen verantwoordelijkheid dragen voor hun buurt.

SPUK Kansrijke Wijken

Een specifieke uitkering van het Rijk voor de twintig NPLV-gebieden. Met deze middelen kan Leeuwarden Oost extra investeren in interventies voor onder meer school en omgeving, re-integratie, integraal werken en jonge kind.

Veranderstrategie

Een planmatige aanpak die Leeuwarden Oost hanteert om de gewenste verandering in gang te zetten en daarmee de beoogde impact te realiseren.

Verduurzaming Leeuwarden Oost (VLO)

Een aanpak en subsidieregeling om particuliere woningen in Leeuwarden Oost te verduurzamen en te vergroenen, met extra aandacht voor bewoners met een smalle beurs. Het gaat bijvoorbeeld om isolatiemaatregelen en vergroening in wijken waar de winst voor leefbaarheid en gezondheid het grootst is.

Wijkpanel

Een groep bewoners die meedenkt en adviseert over de ontwikkeling van de wijk. Het wijkpanel haalt signalen op, denkt mee over plannen en helpt om keuzes te maken die beter aansluiten bij wat bewoners belangrijk vinden.

Wijkplan

Een plan dat per wijk samen met bewoners, partners en professionals is opgesteld. Het beschrijft wat goed gaat, wat beter kan en welke concrete ideeën worden uitgevoerd. De wijkplannen vormen een belangrijk kompas voor activiteiten en investeringen in de wijken.

Woondeal NPLV Leeuwarden Oost

Bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de gemeente Leeuwarden over woningbouw en aanvullende investeringen in Leeuwarden Oost. De Woondeal koppelt de bouw van nieuwe woningen aan extra middelen voor openbare ruimte en voorzieningen, zodat fysieke vernieuwing hand in hand gaat met leefbaarheid en sociale versterking.

